

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1877.

Andra Kammaren.

N:o 3.

Tisdagen den 23 Januari.

Kl. $\frac{1}{2}$ 2 e. m.

§ 1.

Justerades protokollet för den 16 och 17 i denna månad.

§ 2.

Herr Statsrådet m. m. G. Lagerstråle aflemnade följande Kongl. Maj:ts propositioner till Riksdagen, nemligen:

- 1:o) med förslag till utsökningslag och i sammanhang dermed erforderliga författningar;
  - 2:o) om ändring af §§ 2 och 11 i nu gällande bevillningsförordning;
  - 3:o) om afdrag å kronan behållen ränta af frälse-, skatte- och kronohemman och lägenheter;
  - 4:o) angående bergverksstiondens upphörande;
  - 5:o) med förslag till lagar angående den allmänna värnpligten och den tid, värnpliktig skall för sin utbildning tjenstgöra under fredstid;
  - 6:o) angående eftergift af rust- och rotehållares åligganden att tillhandahålla båtsman vissa beklädnadspersedlar;
  - 7:o) angående afsöndring af jord från häradshöfdingebostället Brötegården n:o 1, ett mantal krono-, i Elfsborgs län för Ödeborgs församlings behof;
  - 8:o) angående ändring i 37 § af Kongl. förordningen den 23 Maj 1862 om kommunalstyrelse i Stockholm;
  - 9:o) angående beviljande af vissa förmåner för enskilda jernvägsanläggningar;
  - 10:o) angående beviljande af statsbidrag för ny tomtreglering i Strömstad i följd af den staden senast öfvergångna brand;
  - 11:o) angående beviljande af statsbidrag för ny tomtreglering i Söderhamn efter den staden senast öfvergångna brand;
  - 12:o) i fråga om förberedande åtgärder för inrättande af så kallad landtbrefbärning; och
  - 15:o) angående afsöndring för all framtid af 1 kvadratref 87 kvadratstänger jord från kronohemmanet Filsbäck Sven Fiskaregården under Läckö kungsgård i Skaraborgs län för att upplätas till Sunnersbergs församling såsom plats för en skolhusbyggnad;
- äfvensom Kongl. Maj:ts nådiga skrivelser:

1:o) i anledning af två vid sistförflutna riksdag beslutade lagförändringar; och

2:o) om förordnande af en statsrådsledamot att utöfva den befattning med riksdagsärenden, som enligt § 46 af Riksdagsordningen tillkommer en ledamot af Statsrådet.

Herr Talmannen emottog dessa Kongl. Maj:ts propositioner och skrivelser under förklarande, att Kammaren skulle åt desamma egna grundlagsenlig behandling.

§ 3.

Till behandling förekommo de i sammanträdet den 20 innevarande månad bordlagda motioner; och hänvisades

Herr *C. G. Lindmarks* motion, N:o 2, till Tillfälligt Utskott;

Herr *K. J. Bergs* motion, N:o 3, till Stats-Utskottet; och

Herr *P. O. Hörnfeldts* motion, N:o 4, till Lag-Utskottet.

§ 4.

Föredrogs Herr *S. Axells* på bordet hvilande ansökan om ledighet från riksdagsgöromålen under 14 dagar från och med den 20 Januari; och blef denna ansökan af Kammaren bifallen.

Likaledes erhöll Friherre *J. Nordenfalk*, på derom anmäld begäran, ledighet från riksdagsgöromålen under återstoden af innevarande månad.

§ 5.

Följande nya motioner afgåfvos, nemligen af:

Herr *Magnus Svensson*, N:o 5, om ändring af 32 § i Kongl. förordningen om landsting den 21 Mars 1862;

Herr *L. Torpadie*:

N:o 6, om ändring af 2 kap. 2 § strafflagen; och

N:o 7, om ändring af 18 kap. 16 § strafflagen;

Herr *Samuel Johnsson*:

N:o 8, om ändring af grunderna för den kommunala rösträttens utöfvande på landet; och

N:o 9, angående anteckning i kyrkoböckerna om insättningar i lifränte- och kapitalförsäkringsanstalten; samt

Herr *J. Sääf*, N:o 10, angående underdånig skrivelse om utfärdande af en författning, hvarigenom bestämmes, hvad den, som önskar att genom märke eller stämpel särskilja sin egen tillverkning från andras, har att iakttaga för att ifrågavarande märke må lagligen gälla för hans eget.

Alla dessa motioner blefvo, hvar efter annan, bordlagda.

§ 6.

Till bordläggning anmäldes:

Kongl. Maj:ts under § 2 här ofvan omförmälda nådiga propositioner och skrivelser; samt

Justitie-ombudsmannens till innevarande Riksdag afgifna embetsberättelse samt Tryckfrihetskommitténs berättelse.

Kammarens ledamöter åtskildes kl. $\frac{3}{4}$ 2 e. m.

In fidem
Gustaf Westdahl.

Onsdagen den 24 Januari.

Kl. 10 f. m.

§ 1.

Upplästes och lades derefter till handlingarne protokollet vid det ytterligare sammanträde, som under gårdagen blifvit hållet af de Kammarrens ledamöter, hvilka jemte Herr Talmannen haft uppdrag att tillsätta Kammarrens kansli och vaktbetjening. Detta protokoll var så lydande:

Protokoll, hållet den 23 Januari 1877 vid sammanträde med de ledamöter af Andra Kammarren, hvilka blifvit utsedde att tillsätta Kammarrens tjenstemän.

Efter granskning af de snabbskrifningsprof, hvilka med anledning af Herrar komiterades den 18 innevarande månad fattade beslut blifvit aflemnade, utsågo Herrar komiterade till

Notarie:

e. o. Hofrättsnotarien Th. Naumann; och till

Kanslist:

e. o. Hofrättsnotarien B. O. Rudebeck.

Som ofvan
Gustaf Westdahl.

§ 2.

Föredrogs Kongl. Maj:ts nådiga proposition angående statsverkets tillstånd och behof.

I anledning af denna proposition afgåfvos nu yttranden af:

*Remiss af
statsreglerings-
propositionen.*

Rem: af
statsregl. ängs-
propositionen.

Herr Stråle: Det kan väl kanske anses såsom en oegentlighet att redan vid remissen af den Kongl. propositionen om statsverkets tillstånd och behof yttra sig om densamma, och detta så mycket hellre, som det är gauska naturligt och till och med förlåtligt, om man icke under den korta tid, som förflutit sedan den Kongl. propositionen delgafs Kammaren, hunnit göra sig så förtrolig med dess innehåll, att man med någon tillförsigt kan våga yttra sig om densamma. Det kan anses såsom oegentligt äfven derföre att, då Stats-Utskottet ännu icke kommit i tillfälle att pröfva dess siffror såväl i debet som i kredit, dessa torde komma att undergå åtskilliga förändringar. Om man nu ändock vill yttra sig öfver den Kongl. propositionen, så är det, emedan detta är det enda tillfälle, då, såvidt jag känner, man kan med full befogenhet uttala sig angående den Kongl. propositionen i sin helhet och bedöma den ledande tanke, som genomgår densamma.

Redan förra året, då vi ifrån Kongl. Maj:t erhöilo en ny uppställning i afseende på förslaget till riksstat för år 1877, derutinnan att bland de beräknade tillgångarne förekom en behållning från föregående år, belöpande sig till 5,348,000 kronor, väckte det min upmärksamhet, att man förfarit på det, efter min tanke, origtiga sätt, att man bland inkomsterna för år 1877 upptog denna behållning från föregående år. Under vanliga förhållanden och i den enskilda ekonomin pläga åtminstone de behållningar, som möjligen uppkomma, betraktas såsom något annat än det löpande årets inkomster.

Af den nu föreliggande propositionen och deri föreslagna riksstaten finna vi, att behållningen för år 1876 är upptagen till åtta millioner kronor, och att hela detta belopp äfven är taget i anspråk för betäckande af 1878 års löpande utgifter. Jag vet väl, att i riksstaten för år 1877 Riksdagen har godkänt detta bokföringssätt, och att således i riksstaten för nämnda år finnas dessa 5 millioner kronor, som utgjorde 1875 års behållning, upptagna såsom tillgång, och således skulle man kunna anse att den uppfattning, som jag har — hvilken uppfattning sedan nämnda tid alltmera befäst sig — vore oriktig; men det må dock tillåtas mig att vidhålla fortfarande den tanken, att det vore icke blott önskligare, utan äfven riktigare, om riksstaten bland inkomster för betäckande af de löpande utgifterna icke upptog behållningen från föregående år, och jag tillåter mig att finna en bekräftelse af denna åsigt deruti, att budgeten endast af denna orsak kan växa i så betydlig grad från det ena året till det andra, som nu är förhållandet.

1877 års riksstat, sådan den af Riksdagen är uppställd, slutar för statsverket på en utgiftssumma af 69,442,000 kronor. Jag tillåter mig att här icke upptaga de siffror, som röra Riksgäldskontoret, emedan dessa siffror äro upptagna olika i de olika förslagen till riksstat och således icke kunna anses såsom så exakta, att de lemna eu tillförlitlig ledning för bedömandet af frågan. I den Kongl. propositionen förekommer nemligen *en* siffra och *en annan* siffra finnes upptagen i den af Riksdagen upprättade riksstaten, och jag tror mig derigenom hafva full befogenhet att icke upptaga Riksgäldskontorets inkomster och utgifter i beräkningen.

Vid jernförelsen mellan de beräknade utgifterna för åren 1877 och 1878 finner man sålunda, att statsverkets utgifter för år 1877 äro beräknade till 69,442,000 kronor och att utgifterna för år 1878 äro i den föreliggande Kongl. propositionen beräknade till 77,700,000 kronor, samt att följaktligen en tillökning i utgifter skett på ett år med 8,258,000 kronor, och dertill, mine Herrar, böra vi lägga de belopp, som, enligt Kongl. Maj:ts proposition, böra under år 1878 till löpande utgifter användas, nemligen *dels* behållningen i militieboställskassan, uppgående till omkring 800,000 kronor, *dels* en reservation å anslaget till indelta arméns befälsaföring, uppgående, såsom jag tror, till 200,000 kronor; hvadan det visar sig emellan budgeterna för båda dessa år den skillnad, att i budgeten för 1878 finnes ett *plus* i utgifter, belöpande sig till 9,000,000 mot år 1877. Dessa ökade utgifter återfinner man under de särskilda hufvudtitlarna, sålunda att ökningen utgör för fjerdte hufvudtiteln 6,024,700 kronor, vid femte hufvudtiteln 752,200 kronor, å sjette hufvudtiteln 911,900 kronor, för sjunde hufvudtiteln 712,200 kronor, vid åttonde hufvudtiteln 358,900 kronor, samt å den nionde hufvudtiteln 595,365 kronor, eller sammanlagdt 9,355,265 kronor. Om jag från detta belopp drager de besparingar och indragningar, som äro föreslagna att göras, nemligen under första och andra hufvudtitlarna till sammanlagdt belopp af 97,000 kronor, så kommer den ökade utgiftssumman att utgöra 9,258,000 kronor.

Nu skulle man väl möjligen kunna säga, och det vill jag icke heller bestrida, att det belopp, hvarmed indelta arméns löner numera kontant utgå och hvilket belopp jag med stöd af kollegiernas utgifter tror mig kunna upptaga till 2,888,000 kronor, rätteligen bör frånräknas nämnda utgiftssumma, och i sådant fall uppkommer en positiv tillökning för år 1877 i utgiftsbudgeten af 6,370,000 kronor. Jag tillåter mig nu alldeles icke att ingå i någon undersökning i afseende å befogenheten och nödvändigheten af dessa anslag, hvilken dessutom vore i alla händelser för tidig, utan jag håller mig endast vid dessa siffror sådana de föreligga och försöker med ledning af dem att bedöma saken i sin helhet och finner då, såsom sagdt är, att utgifternas sammanlagda belopp för år 1878 ökat med 6,370,000 kronor.

Man må icke heller förbise, att, om Riksdagen nu bifaller åtskilliga anslagsposter, som äro upptagna i budgeten för år 1878, förbinder sig Riksdagen derigenom i sjelfva verket till ytterligare framtida utgifter, hvilka ingalunda äro obetydliga. Vid genomläsandet af den ifrågavarande Kongl. propositionen har jag sålunda trots mig funna, att af belopp, som nu äro öskade, men icke för 1877 års budget bestämda, finnes en summa lydande å 15,641,000 kronor, deraf under år 1878 endast skola utgå 2,700,000 kronor, och att Riksdagen sålunda genom att bifalla detta anslagsbelopp skulle, så att säga, gifva på hand att ytterligare utbetala omkring 13,000,000 kronor.

Om jag nu å andra sidan ser på statsinkomsterna, så finner jag äfven deri en skillnad från föregående år, så till vida som inkomsterna af Kongl. Maj:t äro föreslagna att under år 1878 infläta med större belopp än under år 1877; så t. ex äro arrendemedlen beräknade till

Remiss af
statsreglerings-
propositionen.

(Forts.)

1,850,000 kronor, fyr- och båkmedlen till 200,000 kronor, jernvägsmedlen till 1,350,000, tullmedlen till 1,000,000, postmedlen till 500,000, och slutligen allmänna bevillningen till 900,000 kronor högre än för år 1876. Nu kan det visserligen vara en möjlighet, att statsinkomsterna under år 1878 stiga så mycket — det förnekar jag visst icke — men det kan också ganska lätt hända, att denna beräkning slår fel, ty vi hafva ju icke framtiden i vår hand, och många af oss hafva ju förut bevitnat statsbrist. Och äfven om något sådant ej skulle hända under år 1878, så torde försigtigheten ändock kräfva, att man under den goda dagen tänker på hvad som kan komma, och till iakttagande af en sådan försigtighet hafva vi enligt min tanke en ytterligare anledning i de stora, ännu olösta frågor, som föreligga och som, huru helst de än må lösas, efter min obestriddliga uppfattning, i det skick, hvori de nu befinna sig, måste för statsverket medföra å ena sidan minskade inkomster och å andra sidan ökade utgifter.

Det är sant — och det kan icke för ett ögonblick falla mig in att betvifla, än mindre bestrida rättigheten af hvad Herr Finansministern i sådant afseende yttrat — att det finnes åtskilliga utvägar att fylla de behof, som för den kommande tiden äro att emotse. Herr Chefen för Finansdepartementet har i detta fall med rätta fast uppmärksamheten i främsta rummet på den betydande inkomstkälla, vi hafva i våra skogar, och vidare på möjligheten af förhöjning i stämpelpappersafgiften, ökad bevillning o. s. v. Men så länge bestämda förslag i sådan syftning saknades, och allra helst innan dylika förslag vunnit Riksdagens godkännande, vill det förefalla mig, som stälde man ovissa inkomster gent emot säkra utgifter.

Såsom jag redan förut nämnt, vill jag icke tillåta mig att nu ingå i någon närmare pröfning af det föreliggande förslaget till statsverkets utgifter, vare sig under den ena eller den andra hufvudtiteln; men jag har velat uttala min åsigt, att jag icke tror det vara fullt riktigt att redan från början vänja sig vid ett sådant föreställnings-sätt, att en möjligen uppkommande besparing från ett föregående år ovilkorligen skall gå åt under ett följande år. Jag tror, att det hade varit lyckligt, om den Kongl. propositionen kunnat uppställas så, att någon del af den beräknade behållningen å 1876 års stat kunnat reserveras för lösningen af de många och stora frågor, som föreligga och hvilka förr eller senare måste lösas; och jag har svårt att värja mig från den föreställningen, att, om man tager för vana att alltid använda de tillgångar, för hvilkas uppkomst man endast har att tacka lyckliga konjunkturen, eller likasom taga "ur hand och i mun", som man säger, man så småningom vänjer sig sjelf och budgeten vid siffror, som sedan, då de goda tiderna en gång upphört, icke skola så lätt låta sig reduceras.

Det är denna åsigt, som jag ansett mig böra till protokollet uttala, för den händelse att Stats-Utskottet möjligen skulle kunna anse densamma förtjent af att deråt egnas någon uppmärksamhet.

Herr P. Staaff: Jag skall bedja att få yttra några ord rörande den del af den Kongl. propositionen, som angår jernbanesystemet i

*Remiss af
statsregerings-
propositionen.*
(Forts.)

Norrland. Jag ämnar fatta mig helt kort, men det intresse och den känsla, som jag hyser för utvecklingen af denna stora del af vårt land, tvinga mig fram, äfven om jag skulle komma att stöta mig med de opinioner, som i så vidsträckt mån vid förliden riksdag gjorde sig gällande. Hvad opinioner beträffar, hafva sådana dock ofta vexlat både med afseende å personer och sakförhållanden, och hvad som en tid ansetts nyttigt har en annan tid ansetts skadligt.

Jag är också fullt och lifligt öfvertygad om, att det beslut, som blifvit fattadt rörande rigtningen af den norrländska jernbanan, kommer att hämmande inverka på Norrlands utveckling, om det ock söker lemna en blott skenbar ersättning härför genom att alltför mycket verka till befrämjande af utvecklingen inom en viss mindre landsdel, Jemtland, samt af det s. k. unionella förhållandet med Norge. Då det var sagdt, att två banor, stambana och tvärbana, skulle byggas, den sista af dem i unionellt intresse samt för att förena Sundsvall med Norge, var detta ett föremål för sig. Den andra frågan gälde en stambana, som på det mest lämpliga sätt skulle sätta Norrland i förbindelse med det öfriga Sverige och de särskilda orterna i Norrland med hvarandra. Detta har emellertid icke vunnits genom hvad som hittills blifvit åtgjort i saken. Jag vet väl, att mitt tal är en ropandes röst i öknen, men jag vågar dock hemställa till Stats-Utskottet att det behjertar detsamma. Jag tviiflar visst icke på, att Utskottet, mina påminnelser förutan, skall åt frågan egna all den uppmärksamhet, som den kräfver, men jag har dock velat framhålla vigten deraf, att man noga sätter sig in i frågan, förrän den afgöres, och att man vänder om, innan det är för sent.

Jag hade icke ämnat att nu yttra mig i frågan, om icke i den Kongl. propositionen funnos antydningar om hvad som komma skall. Om Kongl. Maj:t hade inskränkt sig till att förorda linien Hybo—Ånge, skulle jag troligen icke hafva sagt ett ord; ty att denna sträckning kommer att tagas, lär väl få, ty värr, anses vara afgjort. Men då härtill fogats antydningar om, att den norrländska stambanan, som skall förena det norra och det sydliga Sverige, skall erhålla sin sträckning så, att den från nyssnämnda linie drages in uti Jemtland och sedermera vidare i östlig rigtning till Ångermanland, så må jag bekänna att det går för långt. Ty en sådan bana komme ovilkorligen att omöjliggöra en verkligt östlig bana, för så vidt icke en sådan blefve byggd af befolkningen sjelf, hvartill denna dock i Norrland är för fattig. Hade deremot det andra alternativet blifvit följdt, och en östlig bana efter B-linien blifvit byggd, först då hade det egentliga Norrland kunnat få en önskvärd utveckling, i synnerhet om man underhjelpt detta medelst anläggande af bibanor. Härvid må erinras om hvilka stora antsträngningar man i min ort gjort för åstadkommande af en dylik i högsta måtto gagnelig bibana, men alla framställningar, som gjorts om erhållande af statsunderstöd dertill, hafva i dubbelt mått mötts med bleklagdt nej, änskönt endast genom en sådan bana det inre landet kan tillgodoses. Det är således icke underligt, om man i den ort, jag tillhör, varit smärtsamt berörd af det sätt, hvarpå denna viktiga fråga af regeringen behandlats.

*Remiss af
statsreglerings-
propositionen.*
(Forts.)

För öfrigt vill jag fästa uppmärksamheten vid en sak, som väl förut blifvit berörd, men som icke nog blifvit uppmärksammas, nemligen den att, oaktadt 1873 års Riksdag beslöt undersökning af en östlig linie från Hybo, regeringen likväl frånsett detta beslut och antagit ett af chefen för Byggnadsstyrelsen uppgjort förslag om undersökningens påbörjande först vid en punkt 2 å 3 mil nordvest från Hybo, vid Välje. Följden häraf har naturligtvis blifvit den, att någon östlig linie icke kommit att undersökas. Man säger visserligen, att Gefleborgs läns landsting, hvars förslag bland andra legat till grund för Riksdagens nyssnämnda beslut, frångått förslaget. Men så är icke förhållandet; ty det var icke landstinget, utan tre enskilda personer — och dessa icke ens utgörande jernvägskomitén, om än tillhörande densamma — hvilka utsågo, att den ifrågavarande liniens sträckning kunde få tagas från Elfsund åt Johannisfors, i stället för åt Malungen.

Lemnande derhän, huruvida ett sådant tillvägagående, som det jag nu påpekat, kan vara riktigt, har jag för öfrigt intet annat att tillägga, än att bedja Herrarne samtliga noga, jag vågar säga noga, betänka eder innan frågan slutligen afgöres, så att icke på samma gång det egentliga Norrland, så stort och mäktigt af utveckling det än må vara, dömes till stillstående — hvilket vore en för det allmänna obotlig olycka, som bör på allt sätt förekommas.

Herr Nils Petterson: Det är ingalunda min mening att nu yttra mig om den föreliggande Kongl. propositionen i dess helhet, ty dertill kommer nog att gifvas tillfälle, då de särskilda delarne deraf framdeles blifva föremål för Kammarens pröfning. Jag vill nu endast yttra några ord i fråga om nionde hufvudtiteln.

Då denna fråga vid förra riksdagen förekom till behandling af denna Kammare, uttalade jag såsom min åsigt, att hela denna hufvudtitel vore alldeles öfverflödig och samma åsigt vidhåller jag också nu. Jag tror verkligen, att man dragit in på en betänklig afväg, då man vill utveckla pensioneringssystemet i en sådan grad, som det af den Kongl. propositionen visar sig att man nu tyckes vara betänkt på, och detta helst i en tid, då man står i begrepp att skaffa ett talrikt armébefäl. Det är icke svårt att föreställa sig, hvilka betänkliga följder ett dylikt tillvägagående i en framtid skall komma att medföra. Jag tror nog också, att i forna tider pensionering af statens tjenstemän varit nyttig, ja, kanske nästan nödvändig; men så är icke förhållandet nu, utan i våra dagar bidrager det långt drifna pensioneringssystemet, enligt min tanke, endast att alstra partistrider och skapa en byråkratiskt sinnad, från det öfriga folket alldeles afskild tjenstemannaklass, hvilket är allt annat än gagneligt för landet. Så snart nu för tiden en person lyckats innästla sig i statens tjenst, får han i och med detsamma pretention på att för hela sin återstående lifstid åtnjuta ett godt underhåll af staten. Men detta tror jag icke kan vara hvarken nyttigt eller nödvändigt. Bättre vore då, att äfven tjenstemännen uppfostrades till den föreställningen, att de, när de en gång lemnade statens tjenst, finge sjelfva sörja för sitt uppehälle och dy-medelst tvingades att vid afskedstagandet återgå till de närande ele-

*Remiss af
statsreglerings-
propositionen.*
(Forts.)

menten af befolkningen. Jag är öfvertygad, att samhället skulle finna sig väl betjent med, att den tanke jag nu uttalat började tillämpas, och det vore nu så mycket lättare att realisera en sådan tanke, som man i våra tider för underlättande af sjelfförsörjningen vidtagit hvarjehanda åtgärder, som icke stodo våra förfäder till buds. Dertill kommer äfven, att då i förra tider tjänstemännen icke förr än de voro utslitna släppte ifrån sig sina tjänster, så vill man nu, att de skola taga afsked vid 50 å 55 års ålder. Sålunda just då hans arbetskraft är som störst skall tjänstemannen försättas på indragningsstat, utan att vidare vara skyldig att för det underhåll han af staten uppbär göra staten den ringaste nytta. Derföre, betala en hvar tjänsteman fullt för hans arbete, och med den tillgång på lifrätteanstalter och andra dylika inrättningar, som i våra dagar står hvar och en till buds, tror jag det vore mycket lätt äfven för tjänstemannen att med sina nu förhöjda löner genom några små besparingar kunna sjelf bereda sig uppehälle på gamla dagar. Om man rådfrågar de statistiska uppgifter, som uti ifrågavarande afseende nu äro så lätt tillgängliga, så ser man bäst, huru små besparingar som erfordras för att de, insatta i en lifrätte- och kapitalförsäkringsanstalt, skola kunna bereda hvar och en, som vill af dessa anstalter begagna sig, en sorgfri ålderdom.

Jag upprepar derföre ännu en gång hvad jag förut sagt, att det icke kan vara annat än förderligt för samhället, att en hel klass på detta sätt vänjes vid att icke försörja sig sjelf, utan endast räknar på staten, och att ett sådant sätt att gå till väga måste i en framtid leda till de mest betänkliga följder. Dervid fäster jag mig dock icke så mycket vid de summor, som för pensioneringen blifva erforderliga, som icke mera vid det origtiga i sjelfva systemet. Jag går dock icke så långt, att jag vill, att man skall taga något från dem som redan fått pensioner sig beviljade, men jag har icke kunnat underlåta att uttala min åsigt, att det är politiskt oklokt att än vidare fortgå på samma väg som man hittills följt, och jag anhåller, att detta mitt uttalande må få åtfölja den Kongl. propositionen till vederbörande Utskott, till den kraft och verkan sådant hafva kan.

Herr Bruhn: Det måste vara icke mindre angenämt och tillfredsställande för Kongl. Maj:t att kunna aflemna än det är för Riksdagen att få mottaga en statsregleringsproposition, utvisande ett öfverskott från föregående år af åtta millioner kronor. Tillfredsställelsen minskas icke, då man erfar, att inkomsterna för det kommande året kunnat beräknas med 5,800,000 kronor öfverstiga inkomsterna för innevarande år.

Oaktadt denna ökning till någon del är mera skenbar än verklig i så måtto, att de ökade inkomsterna betinga och nödvändigöra förökade utgifter, återstår likväl ett högst betydligt belopp, hvarmed inkomsterna för år 1878 beräknats öfverstiga inkomsterna för innevarande år. Jag vill icke försöka en granskning af de gjorda inkomstberäkningarne; sådant torde vara vanskligt, då de äro och måste vara till stor del sannolikhetsberäkningar. Blir det ifrågavarande året ett

Remiss af
statsreglerings-
propositionen.

(Forts.)

godt skördeår med goda konjunkturer för våra öfriga hufvudnäringar och få vi, ostörda af yttre inflytelser, i lugn skörda frukterna af vårt arbete, torde verkligheten icke komma att jäfva de gjorda beräkningarne. Inträffar motsatta förhållanden, torde inkomsterna komma att gestalta sig något annorlunda.

I motsats mot hvad förhållandet är på de flesta öfriga inkomstitlarne, förekommer på den första en minskning. Denna åstadkommes, derigenom att Kongl. Maj:t föreslår 15 procents afskrifning af grundräntan å jordegendomar. Dessa 15 procent utgöra ett belopp af 468,500 kronor. På samma gång Kongl. Maj:t föreslår detta afdrag, säger sig Kongl. Maj:t vilja föreslå en förhöjning i bevilningen af jordbruksfastighet till samma belopp som för annan fast egendom. Denna förhöjning i bevilningen af jordbruksfastighet utgör 380,000 kronor. Hela lättnaden för jordbruket blir således skillnaden mellan båda de nu nämnda beloppen, eller 88,500 kronor. Hårtill kan läggas den af frälseegendomar enligt 3 art. utgående bevilningen, 30,000 kronor, hvilken Kongl. Maj:t likaledes säger sig vilja föreslå skola upphöra, hvadan lättnaden för jordbruket i sin helhet uppgår till 118,500 kronor. Denna summa är i sig själf en obetydlighet, och från ekonomisk sida sedt skulle jag vara färdig att hänföra hela åtgärden till hvad man i dagligt tal kallar att gifva med ena handen och taga tillbaka med den andra; men saken är onekligen af vida större betydelse i betraktande af den princip, som härigenom vunnit erkännande och tillämpning; från denna synpunkt sedd är den ifrågavarande åtgärden värd uppmärksamhet och erkännande. Äfven å en annan inkomstitel, nemligen bergverkstionden, förekommer en minskning, orsakad deraf att Kongl. Maj:t äfven härvidlag föreslår en ändring, dock icke efter samma grund som i fråga om räntan, utan så att hela bergverkstionden, med undantag af den utaf Sala silfververk utgående, skulle på en gång afskrifvas. Huruvida så olikartade åtgärder med två till sin natur så närbeslägtade skattetitlar kunna vara lämpliga, derom torde råda olika meningar.

Öfvergå vi nu till den andra afdelningen af den Kongl. propositionen, nemligen utgiftsförslaget, finna vi de rika tillgångarne utan svårighet placerade, icke allenast för öfverskottet och de ökade inkomsterna, utan äfven för 1,600,000 kronor af bankovinsten finnas behof. Med så rika tillgångar hade man kunnat hoppas, att utgifterna så begränsats, att den princip, som vid förliden riksdag gjorde sig gällande rörande bankovinstens användande, eller att hälften deraf borde banken besparas, äfven i år kunnat iakttagas; bankovinsten lär nemligen för det förflutna året icke uppgå till mer än 2,000,000 kronor. Men äfven för tillgångar, som icke finnas bland de beräknade inkomsterna upptagna, har funnits användning. Så föreslås å 4:de hufvudtiteln, att för uppförande af barackbyggnader och kokinrättningar å mötesplatserna jemte öfriga uppgifna behof af byggnader måtte användas militieboställskassans behållning, de hos boställsdirektionerna innestående disponibla medel och 200,000 kronor af hufvudtitelns allmänna besparingar eller tillsammans 1,050,000 kronor.

A 5:te hufvudtiteln föreslås, att till ändring och tillbyggnad af östra magasinshuset å Skeppsholmen till kasern samt nybyggnad för skeppsgosseinrättningen i Karlskrona måtte användas ej mindre återstående behållningen å den vid sistlidne riksdag ur riksstaten utslutna anslagstiteln båtsmäns förseende med kojor och täcken, beräknad till ett belopp af 14,440 kronor, än äfven 230,000 kronor, hvilket sistnämnda belopp skall enligt Kongl. Maj:ts beslut från amiralitetskrigsmanskassan till statsverket öfverlemnas. Den Kongl. propositionen jäfvar således icke den kända satsen, att behofven växa med tillgångarne.

*Remiss af
statsreglerings-
propositionen.*

(Forts.)

En jemförelse mellan de särskilda hufvudtitlarne utvisar, att den 4:de är den, som företrädesvis tager tillgångarne i anspråk. Att så skulle blifva förhållandet, var icke öväntadt. Det nyckna talet om att vi stå alldeles försvarslösa, ett lätt byte för den förste, som behagar anfalla oss, har så länge och så ofta upprepats, att man nästan är frestad att känna sig tacksam öfver att icke större fördringar framstälts.

Man återhålls dock härifrån af den erinran, att de nu föreslagna åtgärderna endast utgöra en början, ett första steg till ett försvars åstadkommande. Utan att inlåta mig på en närmare undersökning angående dessa åtgärders större eller mindre lämplighet, vill jag endast uttala den meningen, att, om dessa åtgärder skola utgöra första steget på en bana, hvars mål är 1875 års härordningsförslag — låt vara med några modifikationer, — må detta steg tagas med största varsamhet, om det ens någonsin bör tagas.

En af de föreslagna åtgärderna kan jag icke med tystnad förbigå, utan känner mig manad att för densamma uttrycka min tacksamhet. Det är förslaget om barackbyggnaders och kokinrättnings uppförande å mötesplatserna samt sängutredningars anskaffande. Sedan den allmänna värnpligten och friköpningens afskaffande blifvit en verklighet, och den blir det än mer genom utsträckt öfningstid, hafva de värnpligtige oafvisliga rättigheter fordra att staten vidtager sådana åtgärder, att deras behof af sund föda och skydd mot ett oblidt klimat blifva tillgodosedda, så att de under fullgörandet af sin pligt icke riskera att få sin helsa för all framtid bruten.

Äfven för den del af vårt försvar, som innefattas under femte hufvudtiteln, äskas förhöjningar. Denna hufvudtitel har under de senare åren blifvit så tillgodosedd, att då vid sistlidna års riksdag en fullständig plan för sjöförsvarets ordnande framlades, så erfordrades för densannas genomförande endast ett jemförelsevis ringa tillskott till den anslagssumma, som för nästföregående år fans å hufvudtiteln uppförd. Herr Statsrådet och Chefen för Sjöförvarsdepartementet fick vid förra riksdagen uppbära erkännande för det öppna och klara sätt, hvarpå han för Riksdagen framstälde såväl det mål, hvartill vi, efter hans uppfattning, borde med afseende å vårt sjöförsvars ordnande sträfva, som äfven planen för detta måls ernående. I denna plan ingick anskaffande af en del större, bepansrade fartyg, de s. k. rammarne, hvilka dock icke lyckades tillvinna sig Riksdagens förtroende. Att Herr Sjöministerns åsigt om dessa fartygs

Remiss af
statsreglerings-
propositionen.

(Forts.)

företräden och behöflighet för vårt sjöförsvaret fortfarande är oförändrad, framgår af hans anförande till statsrådsprotokollet. Men huruvida han tänkt tillstyrka Kongl. Maj:t att låta använda någon del af de för fartygsmateriels anskaffande tillgängliga medel till dylika större fartyg, eller om han, i enlighet med den af förra Riksdagen antydda önskan, fortfarande ämnar vidblifva mindre fartygscerter, derom lemna hans anförande åtminstone mig i okunnighet. Den sparsamhet, hvarmed redan befintliga medel för fartygsmateriels anskaffande användts, gifver stöd för det antagande, att tanken på ramfartygs anskaffande under närmaste framtiden icke helt och hållet öfvergifvits. För min del skulle jag beklaga om så vore förhållandet.

Jag skall icke längre taga Kammarrens tid och uppmärksamhet i anspråk, utan inskränker mig till det anförda.

Chefen för Kongl. Finans-departementet, Herr Statsrådet Forssell: Herr Grefve och Talman! Mine Herrar! Diskussionen har redan berört flere af de ämnen, som i Kongl. Maj:ts nådiga proposition om statsverkets tillstånd och behof innefattas. Jag anser mig dock icke nu behöfva till besvarande upptaga något annat än de anmärkningar, som blifvit framställda med afseende å sjelfva systemet för statsregleringens uppgörande. Den ärade talare på stockholmsbanken, som gjorde denna framställning, har yttrat många tänkvärda satsar, af hvilka den för Finans-departementets chef mest tilltalande afsåg, att den största sparsamhet borde iakttagas med statens medel. Efter hans uppfattning tillhörde det emellertid regeringen att söka inskränka statsutgifterna, hufvudsakligen på det att derigenom vid budgetens afslutande en behållning måtte uppstå, hvilken kunde reserveras till i framtiden möjligen uppkommande behof af löpande utgifter; och fäste han dervid uppmärksamheten på att många stora frågor ännu återstå att lösa, och att för sådant ändamål dylika reserverade medel kunde behöfva anlitas. Regeringen har, jag medgifver det, handlat efter en helt annan plan, då den sökt att, utan vidare uppskof, redan nu begynna en lösning af dessa frågor och för detta ändamål har tagit de förefintliga tillgångarne i anspråk. Men huruvida de utgifter som för detta syfte föreslagits äro befogade eller icke, derom torde framdeles blifva tillfälle att tala.

Emellertid skulle den af talaren framställda anmärkning emot statsregleringen vara befogad, om den behållning, som nu utgör en ej ringa del af tillgångarne för år 1878, verkligen vore att anse såsom endast tillfällig och om icke mått och steg vore vidtagna för att densamma framgent måtte blifva en stående post på budgetens inkomstsida. Det är tydligt, att sådant beror helt och hållet på beräkningen af de blifvande statsinkomsterna, och jag tror mig med tillförligt kunna säga, att vid beräkningen af inkomsterna för år 1878 i främsta rummet blifvit afsedt, att en liknande behållning äfven för det året måtte — under förutsättning naturligtvis af en jemn och normal utveckling af våra finanskällor — kunna vara att påräkna. Jag tillåter mig fästa uppmärksamheten derå, att statsverkets inkomster kunna naturligen fördelas i tre grupper. Först komma de fasta inkomster,

*Remiss af
statsreglerings-
propositionen.
(Forts.)*

som till stor del återfinnas under rubriken "ordinarie" och i hvilka man icke har att befara större växling än på ett eller annat tusental kronor, såsom t. ex. ränta, tionde, mantalspenningar, vakansspanmål, öfriga vakansafgifter, m. m. Dessa inkomster hafva af Kongl. Maj:t efter förslag af Statskontoret blifvit beräknade till belopp, hvilka under de fem eller tio sistförflutna åren visat sig fullt konstanta. Den för år 1878 beräknade förhöjningen å dessa inkomster är icke särdeles stor, och afser hufvudsakligen kavalleri-regementenas hästvakansspanmål och arrendemedlen, hvilka nu blifvit beräknade efter ett medelpris, som förhöjts från 2 kr 10 öre till 2 kr. 40 öre, af skäl att det förra medelpriset visat sig icke stå i öfverensstämmelse med det verkliga betingade försäljningspriset, så att den verkliga inkomsten är efter år med flera procent öfverstigit den beräknade.

Dernäst i ordningen komma de industriella inkomsterna: telegraf-, jernvägstrafik- och postmedlen. Det är dessa medel, som, till följd af samfärdselns utveckling växa, så att säga, genom sin egen tyngd och oupphörligt svälla upp budgetens inkomstsiffror. Man kan i allmänhet med ganska stor visshet beräkna dessa inkomsters tillväxt och jag tror mig våga uttala den förhoppning att den samma, — åtminstone under en normal utveckling af våra ekonomiska förhållanden, — skola komma att under den närmaste framtiden i vårt land stiga med rätt anseliga belopp. Då det emellertid varit nödigt att vid budgetens uppställande icke ensamt taga hänsyn till för tillfället rådande gynsamma förhållanden, utan äfven till möjligheten af en återgång i desamma, så har i nu föreliggande statsreglering nämnda förhöjning beräknats ganska måttlig såväl för post- och telegrafverkets inkomster, som i synnerhet för jernvägstrafikmedlen. Beträffande dessa sistnämnda har Styrelsen öfver statens jernvägstrafik ansett sig böra vid beräkningen af desamma utgå från samma grund, som under de senast förflutna tio åren varit begagnad, nemligen det löpande årets bruttointkomst för hvarje i medeltal derunder trafikerad banmil multiplicerad med det antal banmil, som vid samma års slut voro för trafik öppnade, samt sålunda kommit till ett inkomstbelopp af 17,346,850 kr. När nu å de efter samma grund beräknade inkomstsiffrorna för åren 1873—76 årligen uppkommit öfverskott af omkring 2,000,000 kr. synes mig icke allenast ingen som helst anledning finnas att befara brist å den för år 1878 beräknade inkomst, utan äfven kunna hysas förhoppning derom att, — under normala förhållanden — jemväl för år 1878 skall å densamma kunna uppkomma ett liknande öfverskott.

Om skogsmedlen, hvilka bilda öfvergången till den tredje gruppen, kan man för närvarande icke säga annat. än att det af dem beräknade inkomstbelopp af 1,000,000 kr. icke är för högt tilltaget, men att det visserligen är möjligt, att ännu högre belopp kan komma att af dem inflyta, något som dock torde blifva beroende af åtskilliga administrativa förfoganden som förr eller senare kunna komma att vidtagas.

Till den tredje gruppen af inkomster äro att räkna tullmedlen, stämpelpappersmedlen, brännvins- och hvitbetssockertillverknings-afgiften, samt möjligen äfven allmänna bevillningen. Hvad angår den sist-

*Remiss af
statsreglerings-
propositionen.*

(Forts.)

nämnda statsinkomsten låter densamma sig för året 1878 med större visshet beräkna, enär den till en så väsentlig del utgår af fastigheter uti hvilkas under år 1876 fastställda taxeringsvärde under närmaste tre år ingen nämnvärd förändring kommer att vidtagas. Deremot är visserligen taxeringen af inkomst från kapital och arbete af mera oviss beskaffenhet; men sällan har det visat sig, att dessa inkomster på det hela blifvit taxerade lägre under ett följande år än under ett föregående, och äfven denna bevillning kan därför antagas vara i stigande från det ena året till det andra. Jag anser mig därför kunna utgå från den förutsättningen, att inkomsten af den allmänna bevillningen skall, under icke alltför ogynnsamma förhållanden för 1878 åtminstone icke varda mindre än beloppet af 1876 års allmänna bevillning, hvilken med säkerhet uppgår till 4,100,000 kronor. Men härtill kommer att Kongl. Maj:t beslutat till Riksdagen framställa förslag om sådan ändring af bevillningens grunder, att bevillningen af jordbruksfastighet må höjas från 3 till 5 öre för hvarje fulla 100 kronors taxeringsvärde, och då, i fall detta förslag antages, den ökning i bevillningssumman, som derigenom skulle uppstå, komme att utgöra omkring 380,000 kronor, borde, äfven om afdrag göres för den uti samma nådiga proposition föreslagna minskning af omkring 34,000 kronor uti Allmänna Frälsets rusttjänstbevillning, inkomsten af den allmänna bevillningen för året 1878 komma att uppgå till 4,450,000. Då nu samma inkomst för år 1878 uti den Kongl. propositionen är beräknad endast till 3,900,000 kronor, framgår deraf, att icke blott statskassan genom denna beräkning skyddats mot möjligheten af en uppkommande brist, utan att äfven god utsigt förefinnes till erhållande af ett öfverskott å denna titel af mera än en half million kronor.

Hvad härefter beträffar tullmedlen, utgöra de utan tvifvel en vexlande och svårberäknelig inkomst. Det är icke möjligt att med visshet kunna på förhand mäta ett folks konsumtionsförmåga för en tid af två år framåt. Dock kan erfarenheten från förflutna tidskiften i detta hänseende lemna omdömet någon ledning. Klokheten fordrar att vi vid dylika beräkningar göra oss beredda på det värsta, på missväxt, på dåliga konjunkturer för jern- och trävaror, på dessas följder: bristande arbetsförtjenst och minskning uti den stora mängdens konsumtionsförmåga. Sådana förhållanden hafva flera gånger förut förekommit och de kunna ännu en gång inträffa, ingen vet när eller med hvilken styrka. För oss framställer sig alltid det varnande exemplet af den betydande affärskrisen år 1857 och af missväxtåren i midten af 1860-talet. Men betrakta vi förhållandet med tullinkomsterna under dessa och de närmast föregående och efterföljande åren, finna vi, att ifrågavarande inkomster, som från 1853 till 1856 uppgjagats från 5,3 millioner till 9,2 millioner kronor, visserligen under det ogynnsamma året 1857 hastigt sjönko till omkring 7 1/2 millioner, men året derpå åter stego till öfver 10 millioner, 1859 till 13 millioner och under de derpå följande åren till och med år 1866 vexlade mellan 13 och 15 millioner. Året 1867 nedgingo de åter till omkring 12,7 millioner. Denna minskning var dock ej af lång varaktighet, ty redan året derpå stego inkomsterna åter till 14,6 millioner

och höllo sig 1869—70 vid resp. 13,9 och 15,7 millioner. Samma inkomster för 1871 uppgingo till 19 millioner, 1873 till 23 millioner 1874 till 29 millioner, 1875 öfver 24 millioner och år 1876 öfver 26 millioner kronor, under det de samma äro beräknade för innevarande år till 21 millioner kronor och för år 1878 till 22 millioner kronor. Med sådana siffror för ögonen torde man icke blott ega visshet derom, att tullinkomsterna för ifrågavarande år 1878 ej kunna komma att nedgå under 22 millioner kronor — annat än under förutsättning af ett ödeläggande krig, hvilken möjlighet dock ej plägar tagas i beräkning vid uppgörandet af en inkomststat, — utan äfven vara berättigad till den förhoppningen, att under normala förhållanden samma medel för de närmast kommande åren skola hålla sig omkring de sistförflutna årens medelsiffra, 26 millioner, snarare än vid den nu beräknade, 22 millioner, och att således äfven af tullinkomsten kan för år 1878 väntas ett ej obetydligt bidrag till den behållning som behöfves för 1880 års statsreglering.

I afseende å bränvinstillverkningsafgiften, som under de senaste tre åren uppgått till omkring 15 millioner kronor, gäller detsamma, som nu i afseende å tullmedlen är anfördt, så att, då densamma för år 1876 beräknats till endast 13,470,000 kronor, man derå jemväl för år 1878 bör under normala förhållanden kunna vänta ett öfver-skott.

Slutligen vill jag nämna att stämpelpappersmedlen, som nu äro upptagna till 2,400,000 kronor, under de senaste åren varit i starkt stigande och under 1876 antagligen skola komma att uppgå till 2,600,000 kronor. Uti Riksdagens senast fattade beslut angående stämpelpappersafgiften kan jag ej se någon anledning till att denna afgift skulle undergå någon väsentlig förminskning.

Det är på dessa grunder som jag vågar antaga att, under förutsättning af normala förhållanden, ifrågavarande statsinkomster skola för år 1878 lemna en behållning motsvarande den för år 1876 uppkomma; och är det endast under en sådan förutsättning som jag kunnat med lugn tillstyrka Kongl. Maj:t att, oaktadt så betydliga utgiftsanslag måst af Riksdagen äskas, föreslå de icke ringa skattenedsättningar, hvilka uti den föreliggande propositionen blifvit föreslagna.

Herr Malmberg: Meningen med detta mitt anförande är icke att ytterligare upprifva ännu blödande sår från sista Riksdagens beslut i norrländska jernvägsfrågan; jag vill endast härmed söka, om möjligt, angifva något botemedel för att läka detta sår.

Kongl. Maj:t föreslår norrländska stambanans fortsättning från Hybo öfver Wälje till Ånge, en sträcka af omkring 8 mil, på hvilken en ringa befolkning och odling förefinnes med saknad af all nämnvärd industriell utveckling, hvilken ej heller torde på denna sträckning i framtiden uppstå. Denna bansträckning går dessutom efter Hennans vattendrag, som torde blifva en lika farlig medtäflare för trafik af trävaror på denna bana som någonsin Indalselven, hvilken förlidna år framhölls såsom farlig för en dylik trafik på den s. k. Håsjölinien.

Mellan Wälje—Ånge förekomma lutningar af 1 : 60 på en sträcka af

Remiss af
statsreglerings-
propositionen.

(Forts.)

1 mil 28,600 fot, hvilken oägenhet ej kan öfvervinnas med mindre banan betydligt förlänges.

Genom stambanans sträckning i nämnda riktning, kommer staten att trafikera bandelen Ånge—TorpsHAMMAR såsom *bibana*, förenad med alla de kostnader och obehag, som en dylik trafik måste medföra.

Om deremot Norrlands stambana fortsättes ifrån Hybo till sjön Malungen—Wigge och TorpsHAMMAR, så kommer banan att beröra en stor, befolkad och odlad bygd med många industriella anläggningar och har tillika en relativt gynsam terräng att erbjuda.

Statsbanan Hybo—Malungen—Wigge—TorpsHAMMAR—Ånge, blir härigenom en enda sammanhängande bana.

Herr Statsrådet och Chefen för Civil-departementets yttrande förlidna år i afseende på jernbanors sträckning: "Den genaste vägen kan nemligen förete lutningsförhållanden, som äro särdeles ogynsamma och för en framtid komma att försvåra trafiken. Också kan det hända, att den väg, som är genast, icke leder genom trakter, som äro fruktbara och befolkade eller försedde med sådana produkter, som kunna gifva jernvägen tillräcklig sysselsättning och bereda den inkomst. Det är således en skyldighet att tillse, huru det förhåller sig vid en jemförelse i dessa hänseenden."

Dessa väl sagda ord äro af stort värde i föreliggande fråga, då det gäller Norrlands ve eller väl, att statsbanan i Norrland lägges så, att den gagnar och erhåller en god trafik, eller med ett ord bär sig.

I strategiskt hänseende torde den af mig föreslagna bansträckningen ej förorska några farhågor, då banan drages *vester* om Stödesjön, hvilken anses vara en af Ljungadalens viktigaste försvarspunkter.

Till förekommande af den stora olägenheten att för framtiden trafikera bandelen Ånge—TorpsHAMMAR såsom *bibana*, har man att frukta att snart nog framställning till Riksdagen kommer att göras om inköp för statens räkning af den *smalspåriga* Sundsvall—TorpsHAMMARbanan och ombyggnad af densamma till *bredspårig*, hvilken förändring i spårvidd nuvarande bolag förklarar sig icke mäktigt att genomföra. Den af mig angifna bansträckningen lägger hinder i vägen, att en dylik framställning skall lyckas och derigenom millioner kronor inbesparas för statsverket.

Stambanans sträckning ifrån Hybo öfver Wälje till Ånge kan blott bereda de södra orterna en genare förbindelse med Jemtland och Norge med förbiseende af det egentliga Norrlands fördel, hvarför jag får på det allvarligaste protestera mot denna banas riktning, såsom utgörande *en fortsättning af en norrländsk stambana*.

Såsom norrländsk representant har jag ansett det vara min pligt att uttala dessa ord och anhåller att detta mitt skriftliga anförande får åtfölja den Kongl. propositionen till Stats-Utskottet.

Herr Hjelm: Min afsigt är icke att nu hafva något omfattande yttrande rörande någon del af den nu till remiss föredragna Kongl. propositionen, ehuru anledning visst icke saknas dertill, utan jag önskar blott säga några ord med anledning af i densamma förekommande öfvergångsförslag till ny härordningsorganisation. Men äfven öfver

detta förslag vill jag nu endast yttra mig om den delen af detsamma, som, såvidt jag kan förstå — upphöjdt till lag — skulle komma att kränka en del af landets bebyggare uti tillförsäkrade fri- och rättigheter.

*Remiss af
statsregerings-
propositionen.
(Forts.)*

Till en början vill jag förutsända den upplysningen, att jag icke är någon beundrare af privilegier eller undantagsförmåner för vissa personer och kaster, men när sådana äro tillförsäkrade i synnerhet icke blott genom kunglig ynnest, utan mot deremot svarande åligganden, som blifvit fullgjorda, då antaga privilegierna karakteren af *kontrakt* och böra såsom sådana respekteras, intill dess ömsesidig öfverenskommelse kan träffas om förändring eller upphörande af den träffade öfverenskommelsen, och i synnerhet bör icke den starkare och allra minst staten vara den, som under sådana förhållanden bryter aftalet, till sin fördel och den svagares skada.

Försök till något sådant synes mig dock vara gjort uti nyssnämnda härorganisationsförslag, genom att icke undantag är gjort för lappmarksbefolkningen vare sig nomader eller bofasta.

Uti Kongl. plakatet af den 27 September 1673 angående lappmarkens bebyggande och Kongl. Maj:ts förnyade plakat af den 3 September 1695 om de friheter och förmåner, som de skola åtnjuta, som bebygga lappmarkerna, tillförsäkras dem, som *der nedsatt eller ärna nedsätta sig*, utom andra förmåner, äfven att vara för sig och efterkommande *fria från knekteutskrifning* tillika med annat extra ordinarie, som orden lyda; samt i "Kongl. Reglementet af den 24 November 1749 för dem, som redan bo och bygga Lappmarken, eller ock hädanefter sig derstädes nedsätta vilja," säges i § 15 "att de som i Lappmarken bo, vare sig hemmansbrukare eller nybyggare, skola tillgodonjuta de fri- och rättigheter, som förre förordningar dem tillägga, i det de och deras barn skola vara frie från utskrifningar och soldat-håll." Misstager jag mig icke, så finnes ett konungabref af år 1873, som tillstodjer de äldre friheterna häruti.

Då det nu är meningen, att den nya värnpligten skall träda i knekthållets och den gamla utskrifningens ställe, så måste på grund af ofvan åberopade privilegier åtminstone den bofasta befolkningen inom lappmarken kunna anses frikallad ifrån den blifvande värnpligtstungan, hvilket jag vördsamt anhåller att det Utskott, som kommer att behandla frågan, måtte beakta. Såsom ombud här för en icke så ringa del af lappmarkerna, anser jag mig pliktig å mina lappmarkskommittenters vägnar på förhand protestera mot all inskränkning af nyss åberopade privilegier, åtminstone intill dess lappmarkens egna bebyggare blifva hörde och själfmunt dervid nedläggga sina privilegier såsom offer på fäderneslandets altare.

Mine Herrar! Låtom oss besinna, att detta stackars folk, på grund af särskilda uppmaningar af fordna konungar, under af dem tillförsäkrade löften till de närvarandes fäder, kommit att bo der uppe i den höga nordens fjelltrakter, der de få dragas med ett arktiskt klimat, massor af snö och is, ofta med 40 å 50 graders köld, afsöndrade från

*Remiss af
statsreglerings-
propositionen.*

(Forts.)

kusten och den öfriga världen, utan kommunikationer, med ett knappt förvärf och hårda strider, ej blott mot dessa svårigheter, utan äfven rätt ofta måste se den blå nöden och den svåraste öfveranstängning midt i hvitögat. Ingen, som ej på ort och ställe sett hvilka svårigheter lappmarksbefolkningen måste dragas med, kan sig det föreställa. Blott det att hundratals, ja tusentals, tunnor spanmål måste icke så sällan bäras på de mäns skuldror, som bo inom lappmarken, på det desse med qvinnor och barn skola finna ett ringa lifsuppehälle, bevisar till någon liten del hvad de der äro underkastade.

När landets andra invånare ila fram i en bekväm varm jernvägskupé, måste lappmarksfolket på skidor eller till fots skaffa sig fram öfver och igenom de stora snömassorna. Mycket vore härom att säga, men jag vill ej längre taga Kammarens tid i anspråk, utan slutar med en vördsam anhållan, att statsmakterna må högsint respektera detta stackars folks tillförsäkrade fri- och rättigheter, synnerligen som afstånden der uppe i lappmarken äro så stora, befolkningen så fåtalig, att den förstärkning som derifrån kan erhållas till försvarslederna blifver så ringa, att kostnaden för denna förstärkning icke kommer att motsvaras af densamma.

Om sjelfva förslaget till öfvergångsstadgande vill jag nu icke yttra mig annorlunda, än att, då detta blott skall vara en början till hvad sedan komma skall, då kan man vara förvissad om, att svenska folket icke med lugn skall se framtiden an.

Till sist måste jag, medan jag har ordet, erinra om, att bland de undantag för tjänstgöring, som finnas upptagna i § 17 mom. 1 punkten b, och som synbarligen tillkommit för att lindra kommunernas fattigvårdstunga, synes mig en vigtig omständighet vara förbisedd, nemligen den, att det händer icke så alldeles sällan, att en son vid 21 års ålder eller derförut måste till följd af dödsfall emottaga sin faders och sina, kanske i många led, förfäders hemman; men då han dervid mötes af en lång och besvärlig värnpligtstid med kanske årslånga öfningar, hvarunder han icke kan få vårda sig om gården och möjligen saknar tillgång hålla sig arbetare, så måste den råka i förfall, och kanske den unge egaren ruineras af, att han måste lemna den af fäderna innehafda gården. Detta är ett förhållande, som jag anser mera värdt att beaktas, än någon lindring i fattigvårdstungan

Herr Stråle: Jag hade icke ämnat i dag vidare taga Kammarrens uppmärksamhet i anspråk, om icke Herr Statsrådet och Chefen för Finansdepartementet uppfattat mitt föregående yttrande så, som skulle deri legat en anmärkning mot honom i hans egenskap af kontratsignat af den Kongl. statsverkspropositionen. Jag tillåter mig nu uttrycka min ledsnad öfver att hafva blifvit af honom sålunda missförstådd, och jag kunde icke förmoda, att framsägandet af en åsigt, den jag dessutom icke tror af många delas, skulle från det hållet sålunda uppfattas.

Den ärade Finansministern ingick i en vidlyftig förklaring öfver beräkningen af statsverkets inkomster för nästkommande år. Jag för min del tillät mig visserligen i korthet anföra den *förhöjning* i stats-

inkomster, som för nästa år af Kongl. Maj:t beräknats, men jag inlät mig ingalunda på någon granskning eller kritik, ännu mindre något klander, af de siffror, som i den Kongl. statsverkspropositionen anförts, ehuru i densamma förekommer mycket, som är beaktansvärdt. Jag vill icke heller nu fästa mig vid den omständighet, som dessutom är af underordnad vikt, att spanmålsprisen beräknats till 2 kronor 40 öre per kubikfot, till hvilken beräkning för år 1878 möjligen kan finnas skäl, ehuru det ännu är ovisst, hurudana spanmålsprisen då blifva; men hvad inkomsten af jernvägsmedlen beträffar, hvilken inkomst äfven jag tror kunna antagas uppgå till det af Kongl. Maj:t beräknade beloppet, bör man icke förbise, att, då inkomsterna af våra jernvägar stiga, äfven utgifterna därför stiga i samma mån. Vi hafva i det fallet en rik erfarenhet; och äfven i den nu föredragna statsverkspropositionen föreligga åtskilliga förslag till användande af denna inkomst, hvaribland 5,400,000 kronor till rullande materiel, så att det vill förefalla mig, som om, äfven om jernvägsinkomsterna stiga, någon nämnvärd tillökning i statsinkomsterna i följd deraf icke torde uppkomma. Hvad vidare tullmedlen angår, tror jag visserligen, att inkomsten deraf under de sista åren betydligt ökats; men då denna inkomst är väsentligen beroende af inträffande goda eller dåliga skördar, och vi i vår hand hafva icke ens detta års, ännu mindre kommande års skördar, kan det väl vara möjligt, att stegringen af denna inkomst icke blifver så stor, som man nu hoppas den skall blifva, och dessutom tillåter jag mig fästa uppmärksamheten på möjligheten deraf, att i följd af de förslag, som komma att framkallas af den utaf Kongl. Maj:t nu nedsatta tullkomitén, hvars arbeten, att döma af förhandlingarnes grundlighet, tyckas blifva genomgripande, en nedsättning af tullinkomsterna för kommande år kan vara att förvänta.

Likväl sade jag, att jag icke inlätit mig i någon granskning eller kritik af de utaf Kongl. Maj:t för år 1878 beräknade inkomsterna. Mitt yttrande gick endast derpå ut, att det hade varit önskvärdt, att den behållning, som från år 1876 förefinnes, hade kunnat reserveras för de stora utgifter, som förestå. Den beräkning af statsinkomster, som här föreligger, är dessutom uppgjord blott för ett år, eller 1878, då deremot de utgifter, som äro dels här föreslagna, dels att förvänta, sträcka sig utöfver en mycket lång framtid; och äfven om man antager, att 1878 års inkomster komma att ingå så, som de nu beräknats, följer ingalunda deraf, att vi för en längre framtid kunna påräkna samma inkomster till betäckande af de stegrade utgifterna. Det var denna tanke jag tillät mig uttrycka, och att det ur sådan synpunkt vore önskvärdt att kunna reservera den nu befintliga behållningen till sådana utgifter, som med säkerhet kunna väntas; ty om åtskilliga af Kongl. Maj:t nu föreslagna utgifter af Riksdagen bifallas, komma i deras spår att följa mycket större summor, på hvilka Riksdagen genom sitt bifall här gifvit på hand.

Vidare har jag tillåtit mig påpeka, att, enligt skattejemkningskomiténs förslag, en minskning i statsinkomsterna af 10 millioner under några år vore att motse, och att enligt samma beräkning en tillökning i statsutgifterna af 11 millioner i och för ordnandet af vårt

*Remiss af
statsreglerings-
propositionen.
(Forts.)*

Remiss af
statsreglerings-
propositionen.
(Forts.)

försvarsverk kunde förutses; och jag har vågat påpeka dessa omständigheter för att visa önskvärdheten af att man, i fall ett godt år lemnat öfverskott, icke genast använder detsamma, utan tänker på morgondagen, att den dag möjligen kan komma, då det vore godt att hafva dessa millioner till godo.

Herr Statsrådet och Chefen för Finansdepartementet yttrade vidare, att, om en budget skulle uppställas på det sätt, att den utvisade en behållning i statens tillgångar utan förslag till dess användning, skulle representationen troligen blifva rädlös och klandra Regeringen, som lemnat Riksdagen i ovisshet om, huru hon tänkte sig att öfverskottet borde användas. Jag vet icke, huru Riksdagens majoritet uppfattar denna fråga; men för mig synes klart, att Riksdagen med tacksamhet borde mottaga ett förslag till budget, som utvisade en behållning, och jag betvivlar ingalunda, att representationen i dylikt fall med hänsyn till de stora frågor, som vänta sin lösning och kräfva betydande utgifter, ganska väl skulle veta, huru ett öfverskott af åtskilliga millioner lämpligast borde användas.

Sådan är den grundtanke, som genomgick mitt förra yttrande, ehuru jag må hända mindre tydligt uttryckte mig. Nu, liksom för flera år tillbaka, ligger det klart för mig, att vi böra se till, huruvida vi icke af de öfverskott, som under de närmaste åren möjligen uppkomma, kunna bildas en reservkassa till underlättande af bestridandet utaf de ökade utgifter, som för de kommande åren icke kunna undvikas. Den grundtanken står sålunda fortfarande fast för mig att, om vi nu använda och icke för framtida behof reservera det befintliga öfverskottet af 8 millioner å 1877 års statsreglering, det tvifvelsutän skall blifva svårt att framdeles någon gång, då ett dylikt öfverskott icke förefinnes, nödgas nedsätta budgetens utgiftssumma, hvilken under de senaste åren så hastigt stigit.

Herr Carl Anders Larsson: Jag är hufvudsakligen förekommen af Herr Stråle, som uttalat ungefär samma åsigt, som jag i denna fråga hyser. Vid genomläsningen af den nu föreliggande Kongl. propositionen synes det visserligen, som de derstädes förekommande stora utgiftssummorna skulle kunna gifva anledning till glädje öfver den höga ståndpunkt å statsinkomsternas vägnar, som vi numera lyckats uppnå. Men då man vidare af samma statshandling finner, huru Regeringen, så att säga, gått omkring med ljus och lykta för att söka utvägar att till sista öret göra utaf med alla befintliga tillgångar, så försvinner snart ens glädje; och det förefaller mig då snarare bedröfligt att tänka, att ju högre statsinkomsterna blifva, desto mer ökas äfven statens utgifter, till följd hvaraf man aldrig torde våga hoppas att få se något förslag å Regeringens sida till den ringaste besparing för de onda dagar, som möjligen framdeles kunna inträffa. Och att sådana kunna komma, kan jag — icke äldre riksdagsman än jag är — nogsam bevittna, liksom ock huru svårt det är att under dylika mindre goda konjunkture sammanjemka statsregleringen, så att inkomster och utgifter gå ihop. Att emellertid nu någon besparing af statsmedel eller bildande af en reservkassa icke blifvit föreslagen, är ett missförhållande,

*Remiss af
statsreglerings-
propositionen.*
(Forts.)

för hvilket jag visst icke vill gifva den nuvarande Finansministern skulden; ty jag vet mycket väl, att denna brist på förutseende förskrifver sig och är ett arf från hans näst sista företrädare, som en gång för Riksdagen öppet förklarade, att Regeringen skulle handla oklokt om den skrinlade ett möjligen uppkommande öfverskott af några millioner, hvilka i stället, så snart de inflöte, borde användas på produktiva företag. I den föreliggande Kongl. propositionen förekomma dock många anslag till icke produktiva ändamål. Jag vill emellertid icke närmare ingå i detta ämne, ty jag har ännu knappt hunnit genomläsa ens en tredjedel af den vidlyftiga propositionen. *Det* endast vill jag säga, att någon misströstan från Regeringens sida att, på ett lämpligare sätt än nu blifvit föreslaget, använda det öfverskott å 6 millioner, som förefinnes å 1876 års statsreglering, icke rimligtvis borde existera. Då man nemligen vet att Riksgäldskontoret det ena året efter det andra tager upp stora lån för statens räkning, vare sig nu att landet för tillfället befinner sig i en blomstrande ställning eller icke, skulle man då icke kunna tänka sig, att det vore lämpligt af staten att inköpa och för framtida behof reservera en mängd af de statsobligationer, som vid upptagandet af dessa lån utfärdas af Riksgäldskontoret, men nu i stället dansa af till den utländska marknaden?

Fosterlandsvännen har väl skäl att beklaga sig, då han ser hurusom det just är den ökade lyxen och det allt mer öfverhandtagande superiet, som medföra den största tillökningen i statsinkomsterna. Ett sådant missförhållande kan icke utgöra ett ämne till glädje för någon, snarare torde det möjligen vara ett nödvändigt ondt, som åtminstone ännu på länge icke torde kunna helt och hållet undanröjas.

Hvad jag deremot ber att få framhålla är nödvändigheten för oss att begagna den goda dagen på ett sådant sätt, att vi, då den onda tiden kommer, hafva någon sparpennning kvar att dermed underlätta de svårigheter, som kunna möta oss. Jag skulle derföre vilja lägga Regeringen på hjertat att, så vidt möjligt är, slå om på en annan bog och placera de öfverskott, som möjligen uppstå från det ena årets statsreglering till det andra, i uppköp af räntebärande obligationer eller ock på annat klokt och vinstgifvande sätt; ty jag tror, att det skulle kännas ganska lugnt och tryggt för regeringen att hafva dessa tillgångar till sitt förfogande, om framdeles någon gång t. ex. tull- och bränvinsmedlen eller ock andra statsinkomster slå mindre väl ut. Jag rekommenderar fortfarande denna tanke till Stats-Utskottets välvilliga uppmärksamhet och behjertande. Jag har redan tvenne särskilda gånger förut sökt framkalla Stats-Utskottets benägna medverkan i denna sak; men mina förslag i denna del hafva begge gångerna blifvit med hän afvisade. Jag tror dock, att den tid kan komma — och den är må hända icke så aflägsen — då mången, som nu kanske anser mitt förslag om bildande af en reservkassa för statens räkning för någonting synnerligen opraktiskt, gerna skulle önska, att den principen för länge sedan gjort sig gällande och vunnit tillämpning.

Såsom jag redan nämnt, vill jag för närvarande icke ingå i någon närmare kritik öfver den Kongl. propositionen, ty jag har det förtro-

*Remiss af
statsreglerings-
propositionen.*
(Forts.)

ende till Stats-Utskottet, hvarest densamma har att genomgå en nödig skärseid, innan den kommer att af Kamrarne slutbehandlas, att denna delegation af Riksdagen skall från den dryga statshandlingen till utgallring föreslå de utgifter, som möjligen utan olägenhet för det allmänna kunna derifrån utgå, och dymedelst åstadkomma en besparing af åtminstone några millioner för kommande tiders behof.

Herr Werner Ericson. Jag ber om ursäkt att jag några ögonblick vågar besvara Kammaren. Icke att jag harför afsigt att, på sätt en föregående talare uttryckt sig, uprifva ett ännu oläkt sår; men nog torde jag komma att beröra en för Kammaren mycket ömtålig fråga, hvarvid jag dock lofar att yttra mig så moderat som möjligt. Det är i synnerhet ett anförande till statsrådsprotokollet under 7:de hufvudtiteln, hvilket förefaller mig anmärkningsvärdt och hvarom jag därför vill yttra mig något, särdeles som jag ser att Herr Chefen för Finans-departementet åter infunnit sig i Kammaren.

Derförinnan anhåller jag, medan jag har ordet, att i största korthet få beröra ett par andra saker som ligga mig om hjertat. Jag fäster mig då först vid de af Kongl. Maj:t under 4:de hufvudtiteln äskade anslagen till militära öfningar och försvarsverkets förstärkande i allmänhet, hvilka framställningar jag hoppas måtte vinna all möjlig framgång. Ty oafsedt huruvida den organisation af vårt härväsende, som må komma att antagas, öfverensstämmer med hvad jag i detta afseende anser vara bäst och lämpligast eller ej, så tror jag man kan genomföra en god dylik organisation på grund af så väl ett mera som mindre genomfördt värnpligtsystem. Hufvudsaken är att man icke alltför envist håller på sin egen åsigt. Och då, enligt hvad jag kan finna och sålunda redan antydt, Kongl. Maj:ts förslag i ämnet icke går längre, än att vägen hålles öppen att kunna utbilda vår härordning på den ena grunden lika så väl som den andra, har jag såsom sagdt velat uttrycka min önskan om framgång deraf.

Under anslagen till 5:te hufvudtiteln förekommer en utgiftspost, om hvilken jag redan sistlidne år hade tillfälle att yttra mig. Som hithörande förhållanden äro temligen oförändrade, ber jag att nu få påminna något härom, oafsedt att jag vid denna riksdag torde återkomma till frågan, nemligen den om fyr- och båkväsendet samt om anslagen dertill. Som Kammaren måhända erinrar sig, blef den af mig vid förra riksdagen väckta motion om beviljande af medel till byggande af ett par fyrar i närheten af Strömstad, emedan tillgångar dertill icke vore på annat sätt att tillgå, afstyrkt af då varande Stats-Utskott på den grund, att frågan icke blifvit af regeringen hänskjuten till Riksdagen. Jag tillåter mig vid detta tillfälle att erinra, det för längre tid tillbaka representationen beviljat särskilda medel till här ifrågakvarande ändamål, ehuru detta upphört sedan öfverskott börjat uppstå å fyr- och båkmedlen. Nu har Stats-Utskottet förklarar sig icke kunna tillstyrka dylika anslag, med mindre de blifvit af regeringen äskade. Jag har dock grundade skäl antaga, att sådana framställningar från regeringens sida icke äro att förvänta och under den

*Remiss af
statsreglerings-
propositionen.
(Forts.)*

antagliga förutsättningen då, att Riksdagens Kamrar gilla Stats-Utskottets mening, blir naturligtvis följden, att detta viktiga ändamål icke blir tillgodosedt. Behovvet kvarstår dock lika, ja på senare tider än mera oafvisligt än förut. I detta afseende vill jag återropa hvad som yttrats i den del af Kongl. Maj:ts berättelse om hvad i riket och dess styrelse sig tilldragit sedan sista riksdag, som rör detta ämne. Der säges, att "de för sjöfartens bebyggande anbragta båkar och sjömärken hafva, så långt de inskränkta tillgångarne medgifvit, blifvit underhållna." Vederbörande myndighet — lotsstyrelsen — påminner således derom, att det i den vägen finnes något att göra, men att medel saknas. Vidare förekommer i den promemoria, som lotsstyrelsen under sistlidne riksdag afgaf i ämnet, att endast för *underhållet* af lots- och fyrväsendet samt dithörande inrättningar förhöjning erfordrades i den därför tillgängliga summan af 800,000 kronor till 1,200,000, kronor, hvilken åsigt ock af regeringen delades. Som lotsverkets inkomster emellertid endast beräknades till 930,000 kronor, uppstod en brist redan för år 1876 af 270,000 kronor, hvilken summa dock Statskontoret anbefaldes att utbetala till lotsverket.

Då således endast i afseende å underhållet af fyrväsendet och dermed i sammanhang stående inrättningar visat sig en brist i tillgängliga medel, kan så mycket mindre finnas något öfver för nödiga nybyggnader. Jag anser denna fråga vara särdeles behjertansvärd och har nu endast velat begagna tillfället att fästa Riksdagens uppmärksamhet på densamma.

Det är jemväl en annan sak, mot hvilken jag vid förra riksdagen tillät mig några anmärkningar, nemligen mot det sätt hvarpå riksstaten då blifvit uppställd. Jag har sedan dess icke ändrat åsigt, ehuru jag icke vill förneka, att hvad Chefen för Finansdepartementet anfört om Riksdagens godkännande då af denna uppställning som stöd för att jemväl nu begagna sig deraf, kan hafva skäl för sig. Jag anser icke lämpligt att vid detta tillfälle ingå i en fullständig framställning rörande detta ämne, men skall söka vid annat tillfälle få framställa min åsigt i detta fall, då jag bland annat anser det alldeles stridande mot 58 § Regeringsformen äfvensom särskildt mot all ordentlig bokföring att ett föregående års öfverskott upptages bland inkomsterna ett följande.

Jag öfvergår nu till det af mig förut omnämnda märkliga anförandet angående grundskatternas afskrifning. Uti 1873 års riksdags-skrivelse uppstälde representationen grundskatternas afskrifning såsom villkor för godkännandet och genomförandet af en ny, betryggande armeorganisation. Skrifvelsen innehöll nemligen anhållan att Kongl. Maj:t "*i sammanhang med*" förslag till den nya härordningen ville för Riksdagen framlägga en afskrifningsplan för såväl rustnings- och roteringsbesvären med deraf härflytande kostnader, som äfven för grundskatterna. Då Kongl. Maj:t sedermera vid 1875 års riksdag framlade förslag till lagar angående allmän värnpligt, härordningen m. m., hade Kongl. Maj:t uti ingressen till nämnda lagförslag följande uttalande: "ehuru Riksdagen uttalat den önskan, att frågan om försvarsverkets ordnande skulle behandlas i sammanhang med frågan om

*Remiss af
statsreglerings-
propositionen.*
(Forts.)

grundskatternas afskaffande, har Kongl. Maj:t likväl ansett den omständighet, att sistnämnda fråga ännu ej hunnit blifva slutligen beredd, icke böra hindra omförmälda lagförslags framläggande för Riksdagen redan nu, *helst desamma ej äro afsedda att bringas till verkställighet innan äfven frågan om grundskatterna blifvit afgjord.*“ Uti dessa ordalag ligger enligt mitt förmenande ett godkännande från Kongl. Maj:ts sida utaf Riksdagens framställda begäran om grundskatternas afskrifning i sammanhang med antagandet och genomförandet af den nya arméorganisationen, och om så är förhållandet förefaller det mig besynnerligt att i nu föreliggande proposition ett särskildt uttalande förekommer om det mera eller mindre berättigade i denna fordran om afskrifning. Då emellertid Herr Statsrådet och Chefen för Finansdepartementet afgifvit ett dylikt yttrande och detta blifvit vidfogadt Kongl. Maj:ts proposition bland bilagorna, så synes det mig vara på sin plats, att de representanter inom Riksdagen, hvilka icke kunna instämma i de tänkesätt eller gilla den tankegång, som återfinnes i Herr Finansministerns yttrande, vid detta tillfälle framställa sina anmärkningar.

Om jag rätt fattat Herr Statsrådets yttrande, har han först vederlagt en mängd skäl, som i allmänhet blifvit anförda till förmån för en afskrifning af grundskatterna. Men af alla dessa allmänliga framställda skäl, har Herr Statsrådet dock funnit *ett* fullgiltigt och tillräckligt verksamt attbetinga grundskatternas successiva borttagande. Någon grund för dessa skatters afskrifning hemtat från skattesystemets teori, industriens utveckling eller uppbördsväsendets förenkling säger sig Herr Statsrådet ej finna, men väl en från landets sociala och politiska tillstånd härrörande, så talande och vigtig som någon annan, och denna skulle bestå uti det missnöje, hvarmed grundskatterna i landet betraktas. Herr Statsrådet yttrar härom följande: “Men den allmänna och under senaste årtionden allt starkare framträdande åstundan att få dessa bördor aflyftade, är enligt min uppfattning, till sitt väsen en yttring af sådant missnöje, som i allmänhet plägar uppstå af föreställningen derom, att en skatt drabbar den ene tyngre än den andre — —. Den omständigheten, att den ena grannen i en by eller socken har att till staten år efter år betala 20, den andra 10, den tredje 5 och den fjerde kanske blott 1 procent af sin jords afkastning, gifver i och för sig ständig anledning till en aggende föreställning om orättvis beskattning — —.“ Jag tillåter mig vid detta resonnement anmärka, att missnöjet med en sak eller den allmänna åstundan hos en viss samhällsklass — en omständighet som Herr Statsrådet här anser af fullgiltig beskaffenhet — *i och för sig*, utan afseende på andra omständigheter, som med saken ega sammanhang, icke kan innebära tillräckligt skäl att vidtaga en genomgripande reform. Jag vågar påstå att inom andra stora samhällsklasser, hvilka utgöra en öfvervägande del af nationen, förefinnas åtskilliga önsknings med afseende å skattelindring och framför allt med afseende å de politiska rättigheterna i samhället. Är blotta önskan att erhålla förändring tillräcklig att betinga en reform, då böra vi ju genast gå alla dessa

önskningsar till mötes. Men jag tviflar på att statsmakternas bifall dertill för närvarande skulle kunna utverkas.

Längre fram förekommer ett uttryck, som synes mig motbjudande, eller åtminstone oväntadt. Jag tror mig igenkänna detsamma såsom ett minne från herr Statsrådets verksamhet under en tidigare period.

”Härtill kommer, att vid dessa bördor fäster sig en under århundraden nedärfd föreställning om den skilnad mellan skattskyldiga och privilegierade folkklasser, som i vår tid visserligen uti och genom lagstiftningen borttagits, men som i folkmedvetandet envist håller sig fast, så länge den gamla skilnaden består mellan onererad och icke-onererad jord. Så allmänt har dock icke den svenska jorden gått i handel mellan samhällsklasserna, att icke säteriet ännu i de flesta orter med skäl kan betraktas som *”herrejord”* i motsats till skattehemmanet som *”bondejord”*, och, så länge den uråldriga grunden till ett sådant betraktelsesätt fortvarar, kvarstår ock dels mellan jordegarna inbördes, dels mellan de onererade jordegarna och andra samhällsmedlemmar en klasskilnad, som icke med vårt nuvarande statsskick grund är förenlig och icke heller är gynnande för vår jemna politiska utveckling.”

Det förefaller mig som om jag känner igen detta uttryckssätt, men jag är förvånad att finna det använt uti en statshandling. Att börja med har skattejorden aldrig någonsin varit uteslutande *”bondejord”*. Uttrycket har aldrig varit berättigadt. Vidare har benämningen *”herrejord”* för säterier de facto upphört att ha något berättigande sedan vid 1809—10 årens riksdag frälseståndets privilegium att *ensamt* besitta frälsejord upphörde, och under de snart 70 år, hvilka sedan dess förflutit, hafva alla hithörande förhållanden undergått mångfaldiga förändringar och uppgått i hvarandra till den grad, att man svårligen numera kan med befogenhet uppställa någon sådan indelning af den svenska jorden, som den af *”herrejord”* i motsats till *”bondejord”*. Såsom stöd för ett dylikt uttryck bör man kunna framvisa en verklig statistik.

Herr Statsrådet yttrar vidare: “När sedermera dessa hemman under skattemannarätt försåls, hvarvid i särskilda fall genom äldre Kongl. bref och i allmänhet genom Kongl. Resolutionen af den 3 Juni 1719 och Kongl. Brevet af den 19 September 1723 åboerna fått förmånsrätt till köpet, har hvarken i skatteköpsförordningarna eller i de med dem öfverensstämmande skatteköpsbrefven, åtminstone från början af 1700-talet, utgörandet af deras årliga ränta intagits som uttryckligt köpevillkor. Det kan dock måhända antagas att skattens utgörande ansetts som en tyst och sjelfskrifven förutsättning, godkänd af både köpare och säljare.”

Herr Statsrådet antager sålunda såsom en *möjlighet* att det funnits en sådan *förutsättning*, men genomläser man 1723 års författning, som Herr Statsrådet åberopar, så tror jag att ordalydelsen är ganska tydlig och ej lemnar något rum för tvekan. Den åsigten är uttryckt på flera ställen, att räntan icke ens får minskas. I 7:de punkten förekommer detta uttryck — — — “men hvad efterföljande hemman anbelangar, så kunna de intet till skatte försäljas” — hvar-

Remiss af
statsreglerings-
propositionen.

(Forts.)

Remiss af
statsreglerings-
propositionen.
(Forts.)

efter, sedan dessa slag af hemman uppräknats, det vidare heter i samma punkts 4:de mom: "Kunna inga hemman försäljas till skatte innan frihetsåren till ända lupit, och Hemmanen kommit i bruk och stånd igen, med mindre köparen efter den räntan, hvarföre det står i Cronones räkenskaper, det inlösa vil utan att begära förmedling på räntan." Der står således alldeles tydligt att räntan fortfarande skall ega bestånd.

"Men," säger Herr Statsrådet, "den enda slutsats som af ett sådant antagande kunde yrkas, vore emellertid, att, om skatten af en eller anledning upphörde att utgöras, den förvärfvade eganderätten skulle, såsom vilkorlig och beroende af räntans erläggande till Kronan återgå."

Såvidt jag vet är detta Herr Statsrådets antagande alldeles stridande mot vanlig lag, hvad köp beträffar, ty der kan återgång icke ega rum, och lär det väl ej kunna komma i fråga med andra kronans hemman, som till skatte försäljas, än sådana, för hvilka föreskrift lärom finnes särskildt uttryckt. Så är t. ex. förhållandet med gästgifverihemman, i afseende å hvilka stadgas att gästgifvare, som icke behörigen uppehåller gästgifveriet, kan afskedas af Konungens Befallningshafvande, som eger upplåta hemmanet till annan. Enahanda r förhållandet med posthemman.

För att nu slutligen komma till hvad jag med detta anförande egentligen afsåg, så finner jag att Herr Statsrådet yttrat, det den ifrågasatta skatteeftergiften kunde försiggå under flera olika former enligt på förhand fastställd plan för en billig aflösning, eller en viss afskrifning, men att Herr Statsrådet anser, att man genom att antaga ett sådant förfaringssätt skulle gifva deenna skatteeftergift en karakter af nödvändighet, hvilken åtminstone icke med Herr Statsrådets förut anförda uppfattning af dess grund syntes rätt förelig, ävensom att den uppgift, som derigenom skulle ställas på finansförvaltningen, ej kunde fyllas utan fara, att genom oberäknliga omständigheter statsregleringens jemnvigt kunde blifva alltför mycket störd; hvarför Herr Statsrådet ansett sig böra förklara, att om Kongl. Maj:t, oakadt de betänkligheter, som deremot kunde framställas, likväl skulle anse detta sätt för skattebördornas lindring vara att framför andra föredraga, frågan derom icke, efter Statsrådets uppfattning, kunde anses tillräckligt utredd. Herr Statsrådet anser deremot, att den skatteeftergift, som kan ifrågakomma, bör göras beroende icke af de inkomster, som med hänsyn till afskrifningens på förhand bestämda fortgång och avslutande för en längre följd af år kunna beräknas eller anskaffas, utan endast deraf, att inkomster för den hvarje gång ifrågakommande eftergiftens betäckande redan förefinnas eller att utvägar dertill under närmaste framtid med säkerhet kunna beredas.

Deenna Herr Statsrådets sålunda uttalade åsigt synes mig ej hafva fått någon rätt foljdriktig tillämpning, då längre fram uti samma anförande såsom ett bland skälen, hvarföre framställning borde göras till Riksdagen om någon nedsättning af grundskatternas belopp, anföres Riksdagens i 1873 års skrifvelse tillkännagifna åsigt, att frågan om

roterings- och rustningsbesvärnes upphörande icke lämpligen kan afgöras annat än i sammanhang med frågan om grundskatterna.

Det synes nemligen gifvet, att, fastän för år 1878 en sådan förbättring af försvarsverket kunnat ifrågasättas, som medgäfvde dess framtida utveckling i så väl den ena som den andra af tvenne omtvistade, hvarandra motsatta riktningar, så skall dock inom kort nödvändigheten inträda att bestämma sig för den ena eller den andra och i sammanhang dermed för en afskrifningsplan så väl för roterings- och rustningsbesvärerna, som för grundskatterna enligt Riksdagens uttalade önskan, hvilken, så vidt jag kan förstå, af Kongl. Maj:t vid afgifvande af det nådiga förslaget 1875 till lag om värnpligt, härordning m. m. blifvit godkänd.

Det hade efter mitt förmenande visst varit önskvärdt, om den grund för skatteeftergifters medgifvande, som Herr Statsrådet synes vilja göra gällande, från början antagits, men då så ej skett, vore beklagligt, om för hvarje nytt steg vid dess utveckling försvarets förstärkande skulle åtföljas af strider om det vederlag i fördelar en samhällsklass derför vill betinga sig, och det är oväntadt att ett sådant förslag kommer från den regering, der, så vidt jag vet, den s. k. kompromissen är väl representerad.

Skulle meningens återigen vara, att afskrifningen nog alltid skall följa i samma mån som försvarsväsendet utbildas, men att man önskar gifva hela saken en vackrare form, så betvivlar jag, att de som haft magt att diktera 1873 års skrifvelse, för denna fördel vilja bortbyta vissheten om hvad de hafva, beträffande afskrifningen, att påräkna.

Herr Statsrådet Forssell: Jag har bedt om ordet, för att få ytterligare betona, hvad som måhända icke fullt klart framgått af mitt förra yttrande, eller att "behållningens" användande och beräknande såsom en statsinkomst nu mera kan anses höra till sjelfva systemet för statsregleringens uppgörande. Att behållningen bör vid statsregleringen upptagas som tillgång vågar jag, trots bestridande från ett och annat håll, fortfarande påstå, med grundlagen till stöd för min åsigt. Behållningen är ingenting annat än den del af de löpande statsinkomsterna, som icke blifvit i den uppgjorda riksstaten beräknade. Kongl. Maj:t skulle naturligtvis icke göra rätt, om han ville för Riksdagen fördölja dessa inkomsters tillvaro, så att Riksdagen ej finge kännedom om statsverkets verkliga tillstånd.

När nu en sådan tillgång blifvit för Riksdagen tillkännagifven, uppstår naturligtvis frågan, huruvida och i hvad mån densamma skall för löpande utgifter användas. Hvarför Kongl. Maj:t skulle öfverlemnas densamma till Riksdagens disposition utan att framställa något som helst förslag till dess användande, kan jag för min del icke fatta; Riksdagen skulle då kunna med skäl beskylla regeringen för att vara rådlös i en angelägenhet, som närmast ligger å regeringens ansvar; och det finnes icke den ringaste anledning antaga, att Riksdagen skulle bättre än regeringen finna den rätta utvägen för medlens användande.

Hvad åter angår att statsregleringen hos oss numera så uppgöres,

*Remiss af
statsreglerings-
propositionen.
(Forts.)*

Remiss af
statsreglerings-
propositionen.

(Forts.)

att en behållning uppstår och att således denna del af budgeten blir permanent, torde det icke vara svårt att inse, huru deruti ligger en klokhetsåtgärd; behållningen är, när den uppkommit, en reserv, och det beräkningssätt, hvarigenom den uppkommer, är en garanti mot statsbrist. Denna min åsigt stöder jag hufvudsakligen derpå att, då den svenska statsregleringen uppgöres mera än ett år före det år, under hvilket de beräknade inkomsterna böra inflyta, det är omöjligt att träffa de rätta siffrorna, och därför nödvändigt att räkna så lågt, att brist *ej kan* uppstå, ja så lågt att öfverskott *bör* uppstå. I andra länder, der statsregleringen uppgöres några månader före finansåret, kunna beräkningarne ställas så att de träffa inkomsterna på millionen eller hundratusentalet, och vid en sådan beräkning uppkommer sällan behållning, men dervid kan också brist lättare uppstå.

Jag vill dock i sammanhang härmed fästa uppmärksamheten på en annan omständighet, som icke bör förbises, nemligen, att uti ett finanssystem, der man använder behållningen till löpande utgifters betäckande, det måste vara af stor vikt, att de ordinarie utgifterna betäckas af de ordinarie inkomsterna. Så är ock förhållandet i den statsreglering, som nu föreligger; äfven om jag, såsom vederbör, till de ordinarie statsutgifterna räknar ränta och amortering på den utländska statsskulden, kunna dessa, till 77,300,000 kronor föreslagna, utgifter betäckas af de för år 1878 beräknade inkomsterna, under det att de extra ordinarie utgifterna betäckas af den behållning, som uppstått från föregående statsregleringar och af bankovinsten.

Slutligen ber jag att få erinra derom, att 1878 års statsreglering är uppgjord så, att inkomsterna icke blott äro tillräckliga för de löpande statsutgifterna och räntan å den utländska skulden, utan att bland utgifterna jemväl är beräknad en och en half million kronor till amortering å denna sistnämnda, och detta belopp kan väl med fullt skäl anses såsom ett åt staten besparadt kapital. En sådan stats-hushållning, hvarigenom för hvarje år amortering verkställs af landets skuld för jernvägsbyggnader, anser jag för riktig och, med den utsigt som vi hafva för oss till en fortgående nedsättning af skatterna i vissa delar, alldeles ovilkorligen nödvändig. Men att emellanåt, då och då, ryckvis och utan plan göra uppoffringar för en större afbetalning af statsskulden eller kapitalisera öfverskotten, tror jag icke öfverensstämmer med de finansiella grundsatser, som i Europas öfriga länder tillämpas.

En talare har inlåtit sig på anmärkningar mot mitt yttrande till statsrådsprotokollet rörande afdrag och nedsättning i grundskatterna. Det är visserligen sant, att ifrågavarande yttrande är inhäftadt i samma band, som den Kongl. propositionen, men Kammarens ledamöter torde dock ursäkta, om jag icke nu vid remissen af den Kongl. propositionen om statsverkets tillstånd och behof upptager deras tid med besvarande i detalj af dessa anmärkningar, hvilka i sjelfva verket föga beröra det ärende, som nu är under behandling.

Chefen för Kongl. Sjöförsvarsdepartementet, Herr Statsrådet von Otter: En talare läser här hafva gifvit tillkänna, att han

icke af mitt underdåniga anförande till statsrådsprotokollet angående flottans materiel funnit klart framgå, huruvida min afsigt varit att tillstyrka Kongl. Maj:t att låta bygga större pansarfartyg, äfvensom att han hört uppgifvas, det medel vore reserverade för att tillsammans med de medel, som för nästa år till fartygsmateriel blifvit begärda, kunna för detta ändamål användas.

Jag har nu varit inne i Första Kammaren och der besvarat några erinringar, hvarför jag icke hört hans anförande, och anhåller därför om ursäkt, i händelse jag skulle fått en oriktig uppfattning af hvad den ärade talaren menat. Är emellertid min uppfattning riktig, ber jag att få tillkännagifva, det jag fortfarande hyser den öfvertygelse, som jag vid flera föregående tillfällen såväl skriftligen som muntligen andragit, nemligen att först när vi fått en materiel, som förenar större kraft med de öfriga egenskaper, som hos densamma erfordras, först då anser jag de kostnader, som nedläggas på sjöförsvaret, motsvara hvad dermed borde vinnas. Jag hyser den öfvertygelsen, att det vore riktigt ju förr desto hellre äfven börja bygga fartyg, hvilka, ehuru dyrare att bygga, med samma kostnadssumma skulle skänka oss starkare försvar, än då den delas på flera mindre fartyg, hos hvilka vissa egenskaper måste komma att saknas. Detta med afseende å hvad som icke skulle framgå af mitt yttrande till statsrådsprotokollet.

Hvad åter angår reserverandet af medel, är förhållandet, att de medel, hvilka vid förra riksdagen anvisades till byggande af krigsfartyg för år 1877, icke ännu äro af Kongl. Maj:t disponerade, och detta af det enkla skäl, att Riksdagen vid beviljandet fäste det uttryckliga villkor, att anslaget icke skulle få användas till byggande af andra fartyg än sådana, som med detsamma kunde fullbordas. Det är ju uppenbart, att, innan man tillstyrker Kongl. Maj:t att bygga några fartyg, af hvilket slag det än vara må, vill man gerna se att de uppfylla fordringarne vid den tidpunkt, vid hvilken de byggas. Nu är förhållandet, att för närvarande åtskilliga fartyg äro under byggnad, hvilka man gerna vill se och pröfva, innan man föreslår Kongl. Maj:t att använda de till byggnad af fartygsmateriel anslagna medel till nya fartyg af samma slag. Jag kan icke tro annat, än att detta är riktigt; och om det är *dess* medel den ärade talaren åsyftat, ligger det väl dessutom i öppen dag, att de icke kunna vara reserverade för byggandet af några fartyg som kosta flera millioner. I öfrigt ber jag Kammaren vara öfvertygad om, att jag skulle anse mig hafva bedömt min ställning temligen oriktigt, derest jag tillstyrkt Kongl. Maj:t att bygga några dyrare fartyg än sådana, hvartill medel finnes tillgängliga. Jag gaf redan i fjor till känna, att det syntes mig otänkbart, att någon Konungens rådgifvare skulle tillstyrka byggandet af andra fartyg än sådana, hvartill Kongl. Maj:t hade medel i sin hand; och om någon gång emot förmodan något sådan skulle ifrågakomma, utan att Riksdagen dertill lemnat sitt medgifvande, är det väl själfklart, att påföljande års Riksdag skulle säga: "Nej, mine Herrar, vi vilja icke att sådana fartyg skola byggas och därför bevilja vi icke vidare medel för detta ändamål." Det måste för öfrigt ligga i en Konungens råd-

*Remiss af
statsreglerings-
propositionen.
(Forts.)*

*Remiss af
statsreglerings-
propositionen.
(Forts.)*

gifvares egen uppfattning om hvad som är klokt, att han icke går på andra vägar än dem, som för representationen ligga tydliga och klara.

En annan ärad talare lär hafva fäst sig vid, att Kongl. Maj:t nu icke af Riksdagen begärt medel till förändrande af Kosterfyrarne. Man vet visserligen, att dessa fyrar, der de nu stå, icke anses tillfredsställande, men man vet icke, huruvida det förslag, som är framställt till deras ersättande, skulle medföra en så mycket bättre belysning af kusten, att begäran om särskilda medel dertill af Riksdagen dermed skulle vara rättfärdigad. Här söker man för närvarande och här har i mer än ett år arbetats på att finna lösningen af, huruledes lots-, fyr- och båkvasendet på fullt tillfredsställande sätt skulle kunna uppfylla de fordringar, som nu för tiden af sjöfarten ställas på dessa anstalter, utan att densamma belastades med ökade bördor. För så vidt man får sluta af de yttranden, som komma från handelsföreningen och handels- och sjöfartsnämnden, anser man i allmänhet fyrarne i vårt land ganska tillfredsställande, och därför tror jag icke, att man får hoppas på någon kostbarare fyranläggning, åtminstone icke under den närmaste framtiden, emedan man först måste söka komma till jembigt så till vida, att man kan underhålla hvad som redan finnes, innan man tänker på att anlägga nya fyrar. Bygger man ännu flera fyrar än man redan har, är det ju uppenbart att det också behöfs större underhållskostnader. Det arbetas, såsom jag redan nämnt, på att komma på den rätta vägen i fråga om lots- och fyrväsendets tidsenliga vidmakthållande, och jag hoppas att alla billiga anspråk skola kunna uppfyllas.

Herr Hægström: Då jag gick hemifrån på morgonen var det visst icke min afsigt att yttra mig vid remissen af den Kongl. propositionen angående statsverkets tillstånd och behof, men Herr Finansministerns första yttrande var af så högst märklig beskaffenhet, att jag icke ansåg mig kunna underlåta att söka besvara detsamma; dock beklagar jag lifligt, att icke någon af Kammarens större förmågor upptagit detta yttrande till besvarande.

När man har en behållning, så finnas flera sätt att disponera öfver densamma. Ett sätt är naturligtvis det, som äfven i år blifvit i den Kongl. propositionen föreslaget, att nemligen till sista styfvern använda den uppkomna behållningen till diverse, mer eller mindre nödvändiga ändamål. Ett annat sätt vore att använda öfverskottet t. ex. till amortering af skuld, om man har sådan. Men det gifves äfven ett tredje sätt, som visserligen alls icke finnes vidrördt i den nådiga propositionen, fastän jag hade föreställt mig att detta i synnerhet skulle legat regeringen om hjertat. Då en behållning uppstått och det sålunda visat sig, att de nu utgående skatterna äro mer än tillräckliga att fylla förekommande behof, så tror jag, att man haft fullt fog att från regeringen vänta ett förslag om nedsättning i en del af dessa skatter.

Herr Finansministern sade nyss att, ehuru inkomsten af tullmedlen i den Kongl. propositionen beräknats till 22 millioner kronor, denna beräkning vore särdeles låg och att, för så vidt icke landet skulle komma att hemsökas af ett ödeläggande krig, denna inkomst komme att uppgå

till ett vida högre belopp, som han uppgaf till 26 millioner såsom den rätta siffran, eller det belopp, hvartill tullmedlen under de tvenne sistförflutna åren i medeltal uppgått; således endast på tullmedlen uppstår genast en behållning af 4 millioner kronor. Likaledes sade Herr Finansministern, att bränvinstillverkningsafgiften antagligen kommer att under likartadt förhållande uppgå till närmare 2 millioner högre belopp än hvartill den i den Kongl. propositionen beräknats. Sålunda skulle endast på dessa två artiklar uppstå en behållning af tillhoppa 6 millioner kronor. Men dessutom uppgafs äfven inkomsten af såväl stämpelpappersafgiften som af åtskilliga andra artiklar kunna antagas komma att uppgå till något högre belopp, än hvartill den i Kongl. Maj:ts proposition blifvit beräknad; och detta tror äfven jag skall blifva händelsen, med afseende på den stegrade utveckling hvori vi numera snart sagdt i alla afseenden befinna oss.

Då nu emellertid inkomsterna för år 1878 med all säkerhet kunna antagas komma att lemna ett öfverskott af minst 6 millioner kronor utöfver hvad som beräknats, så frågas: hade man då icke haft rätt att vänta ett förslag om nedsättning i tullen å en eller annan af de förnämsta konsumtionsartiklarne? När man ur tulltaxan strök bort de flesta artiklarne och behöll de s. k. finanstullarne, eller tullen å kaffe, socker och tobak, sades det, att man behöll dessa tullar derföre att de såsom inkomstkällor voro så beqväma; de kunde så lätt ökas, när behof deraf inträdde, och lika lätt minskas, när förhållandena der- till gäfve anledning. Man skulle på detta sätt hafva så att säga en termometer på landets tillstånd i ekonomiskt afseende, taga upp hvad som behöfdes, men äfven medgifva lindringar, när öfverskott uppstode. Villigt medgifver jag att Herr Finansministern hade fullkomligt rätt, då han yttrade att hos oss det vore svårare än i andra länder att exakt på siffran beräkna statsverkets inkomster, af den anledning att hos oss statsregleringen måste uppgöras nära halft annat år innan dessa samma statsinkomster inflyta; men äfven detta medgifvet, skulle väl, då, såsom Finansministern nyss bevisat, ett öfverskott under förhanden varande förhållanden måste uppstå, en skattenedsättning, som motsvarade, om icke hela det förmodade öfverskottet, åtminstone någon större del deraf, kunnat vara att förvänta. Således, om man, såsom Herr Finansministern förut visat, hvilket ej blifvit bestridt, har fullt skäl att beräkna en behållning å tullmedlen och bränvinstillverkningsafgiften å tillhoppa 6 millioner kr., så, äfven om man derifrån afdrager 2 millioner för möjlig skiftning i den senare inkomsten, återstår dock ett öfverskott af 4 millioner kr., för hvilken en motsvarande nedsättning i tullsatserna å kaffe och socker, våra förnämsta konsumtionsartiklar, utan fara kunnat ske. Bränvinet fäster jag mig mindre vid, ty det kan gerna fortfarande tåla vid den beskattning, som det för närvarande drager. Det kan väl icke gerna anses vara lämpligt att upptaga skatter ett par år i förväg, utan bör man låta hvart år sörja för sig.

I likhet med Herr Finansministern anser äfven jag det icke vara skäl att använda befintliga öfverskott till en ökad amortering af statskulden, ty dels har den tillkommit för ändamål, som äro rent pro-

*Remiss af
statsreglerings-
propositionen.
(Forts.)*

*Remiss af
statsreglerings-
propositionen.
(Forts.)*

duktiva och hvilka äfven komma att verka gagnande för framtiden, hvarför äfven våra efterkommande böra draga sin andel af bördan för dess guldande, och dels torde det icke vara utan sin olägenhet att rubba de en gång uppgjorda beräkningarne i afseende på annuiteterna. Men på samma gång anser jag det vara allt skäl att företaga en nedsättning af skatterna, när tillgångarne sådant medgifva, likasom att en tillökning i skatterna blir nödvändig, då statsbrist uppstår. Jag hoppas derföre också att Bevillings-Utskottet, som enligt grundlagen har till äliggande att opåmint föreslå skattenedsättningar, när förhållandena sådant medgifva, icke heller nu skall underlåta att ställa sig denna grundlagens föreskrift till efterrättelse, särdeles som Utskottet genom Herr Finansministerns första yttrande derom erhållit en så kraftig påminnelse.

Herr Bruhn: Då Herr Chefen för Sjöförsvarsdepartementet upptog till besvarande mitt yttrande angående den fartygsmateriel, som för den närmaste framtiden kunde vara att förvänta, tillkännagaf han att han icke var närvarande och åhörde detta mitt yttrande. Häraf förklaras den missuppfattning, som han fått af detsamma, och som jag skall bedja att få rätta.

Herr Statsrådet nämnde nemligen, att af mitt yttrande skulle hafva framgått, att det för mig icke vore klart, huruvida Herr Statsrådets åsigt vore den, att större bepanrade fartyg äro för vårt sjöförsvar nödvändiga. Något sådant yttrande har jag icke haft, utan förklarade jag tvärtom, att af Herr Statsrådets anförande till statsrådsprotokollet tydligt och klart framginge, att hans åsigt härutinnan fortfarande vore oförändrad. Jag sade endast, att detta hans anförande lemnade mig i ovisshet, om han, med sin kända åsigt om dylika fartygs nödvändighet för vårt försvar, under den närmaste framtiden ämnade tillstyrka Kongl. Maj:ts anskaffande af sådana.

Hvad jag slutligen yttrade angående den sparsamhet, hvarmed de till fartygsmateriels anskaffande anslagna medel blifvit använda, och som jag på grund af uppgifter, hvilka blifvit mig lemnade, tog mig friheten att påpeka, har af Herr Statsrådet blifvit vitsordadt, och han har dessutom förklarat sin åsigt rörande sättet att använda dessa medel, såväl dem, som redan äro anvisade, som dem, hvilka komma att anvisas för år 1878. För min del är jag fullkomligt tillfredsställd med detta hans förklarande.

Herr Jöns Pehrsson: Herr Talman! Mine Herrar! Antagligen har ingen af Riksdagens ledamöter kunnat mottaga den nådiga propositionen om statsverkets tillstånd och behof annat än — som förhållandet varit med mig — med blandade känslor, ty deri förekomma saker, som, att döma efter hvad förut vid riksdagen passerat, äro egnade att väcka både missnöje och giliande. För det parti inom Riksdagen, som jag städse tillhört, innehåller den Kongl. propositionen verkligen många anledningar till belåtenhet, och hade blott Regeringen konsekvent genomfört åtskilliga af de principer som den nu uttalat, så skulle det kunnat hända, att äfven jag kommit att tillböra de ministeriella. Såsom saken för närvarande står, lär vä

emellertid icke någon sådan öfvergång för mig vara möjlig. Nu gäller det emellertid icke att beklaga sig utan att handla, och jag tillåter mig äfven nu erinra om hvad jag vid de flesta riksdagar jag varit med om förut uttalat, att nemligen vi egentligen icke hafva någon rätt att beklaga oss öfver att sådana förslag kunna framkomma från regeringens sida, utan hafva vi derföre oss sjelfva att skylla. Jag tror icke heller att jag tager alltför mycket fel, om jag säger att äfven under denna riksdag, då det blir fråga om ökade anslag till hvarjehanda utgifter, det icke skall blifva något tal om brist på medel. Detta är nu en sak, som framdeles under riksdagen snart kommer att visa sig, men oss anstår som sagdt icke att utgjuta oss i tomma beklaganden utan att kraftigt gripa verket an med handling. Mig förefaller det emellertid som hade regeringen nu ställt sig på en vågskål, likasom ansåge den tillfället nu vara lämpligt att söka sammanjemka de stridiga meningarna; men för min del vet jag icke om eller när ett sådant tillfälle någonsin kan varda kommande.

Det hade icke varit min mening att nu inlåta mig på någon särskild detaljfråga, men i en enda fråga kan jag dock icke underlåta att uttala ett beklagande; och det gäller försvarsfrågan, om hvilken jag icke tror mig säga för mycket, då jag förklarar att den svårigen kan vinna sin lösning på den basis regeringen föreslagit. Detta är min tro, fastän jag naturligtvis icke kan med säkerhet förutsäga utgången; men jag upprepar nu hvad jag förut sagt, att det beror på oss sjelfva att säga nej, likasom det också beror på oss sjelfva att skaffa oss en fast och duglig regering.

Något annat har jag för närvarande icke att säga.

Herr Werner Ericson: Som Herr finansministern behagade till besvarande upptaga de få ord, som jag yttrade rörande riksstatsens uppställning, ber jag att få nämna, att, om behållningen från ett föregående år icke upptages bland årets inkomster, Kongl. Maj:t derföre ingalunda undanhållit Riksdagen kännedomen om att en behållning uppstått. Ty det är alldeles gifvet att den skulle hafva bokförts på kapital-kontot till rikshufvudboken och hade således icke kunnat blifva riksdagen obekant.

Herr statsrådet yttrade vidare, att det skulle vara ytterst svårt att uppställa riksstaten på ett annat sätt, emedan den hos oss uppgöres ett och ett halft år före sin tillämpning, och det i följd häraf ej så lätt kan bedömas, i hvad mån den på förhand uppgjorda beräkningen af inkomsterna kan vara riktig. Jag har ej förbisett denna svårighet men anser den ej så alldeles öofverkomlig. Det är ofantligt beqvämt och enkelt för en finansminister att hafva rättighet att räkna miste på en 15 à 20 procent för att vara säker. Hvad i öfrigt här yttrats om att man borde reservera någon del af öfverskotten, för väntade stora utgifter i sammanhang med härväsendets förstärkande och grundskatternas afskrifvande, så får jag bekänna att jag härutinnan är af samma åsigt, som herr finansministern, eller att det ej finnes något skäl att på sådant sätt eller för sådant ändamål samla kapital. Skulle jag göra någon anmärkning emot hvad som i detta afseende skett, vore

Remiss af
statsreglerings-
propositionen.
(Forts.)

det den att ett sådant reserverande egt rum i fråga om jernvägarne under en form som jag ej gillar i thy att man, i stället för att upplåna penningar för de föreslagna nya jernvägsbyggnaderna, dertill användt uppkomna öfverskott.

Hvad beträffar herr finansministerns yttrande, att han icke nu ville besvara den fråga, som jag framställde rörande grundskatterna, så får jag tillstå, att det ingalunda var min mening att med denna min framställning på något sätt öfverraska honom, och jag har således ingenting derom att säga. Nu fick jag en lysande upprättelse för hvad som hände vid förliden riksdag, då Herr Carl Ivarsson tog sig friheten att interpellera Herr justitie-statsministern, som jemväl besvarade hans interpellation i en grannlaga konstitutionel principfråga och då jag klandrade detta såsom icke öfverensstämmande med arbetsordningens föreskrift, men fick till svar att vid remissen af statsregleringspropositionen fick man tala och interpellera om *allt*.

Hvad herr sjöministern yttrade, om att jag skulle beklagat mig öfver det att från regeringen intet förslag afgifvits om ombyggnad af Kosters fyrar, är grundadt på ett misstag, föranledt deraf att herr sjöministern ej var i Kammaren närvarande då jag yttrade mig om fyr- och båkväsendets tillgångar i allmänhet. — Det hade varit orimligt af mig att beklaga mig på sätt Herr sjöministern trodde, då ju hvarken jag enskildt hos honom eller någon hos Kongl. Maj:t gjort framställning om en sådan propositions afgifvande.

Öfverläggningen förklarades härefter slutad; och blef den nu föredragna Kongl. propositionen hänvisad till Stats-Utskottet, dit de i anledning af densamma afgifna yttranden skulle medfölja.

§ 3.

Remiss af
Kongl. propo-
sitioner.

Förekommo till behandling de i gårdagens sammanträde bordlagda Kongl. propositioner.

Sedan först föredragning skett af den nådiga propositionen med förslag till utskökningslag och i sammanhang dermed erforderliga författningar, anförde

Herr Clairfelt: Då den nu föredragna nådiga propositionen berör ett för vårt land så viktigt ämne, så vill jag, med all aktning för de krafter, hvaröfver Lag-Utskottet disponerar, likväl, på det frågan måtte komma under pröfning jemväl af representanter för andra näringar än jordbruket, hvilket vid denna riksdag blifvit, nästan med uteslutande af alla andra näringar, representeradt i Lag-Utskottet, vördsamt föreslå, att den Kongl. propositionen måtte remitteras till ett särskildt Utskott och tillåter mig hemställa, att detta Utskott måtte bestå af sju ledamöter och lika många suppleanter från hvardera Kammaren.

Herr Clairfelts sålunda framförda förslag blef på begäran bordlagdt; hvarjemte Kammaren, enligt hemställan af Herr Talmannen,

beslöt att nu hänvisa den ifrågavarande Kongl. propositionen till Lag-Utskottet, under förbehåll att, derest ett särskildt Utskott för dess behandling komme att tillsättas, samma Kongl. proposition då skulle till detta Särskilda Utskott öfverlemnas.

*Remiss af
Kongl. propo-
sitioner.*
(Forts.)

Vidare hänvisades:

Kongl. Maj:ts proposition, om ändring af §§ 2 och 11 i nu gällande Bevillningsförordning, till Bevillnings-Utskottet; och

Kongl. Maj:ts propositioner, om afdrag å Kronan behållen ränta af frälse-, skatte- och kronohemman och lägenheter samt angående bergverksktionens upphörande, till Stats-Utskottet.

Efter föredragning dernäst af Kongl. Maj:ts proposition, med förslag till lagar angående den allmänna värnpligten och den tid, värnpliktig skall för sin utbildning tjänstgöra under fredstid, begärdes ordet af

Herr Ehrenborg, som yttrade: Vid remissen af denna Kongl. proposition tillåter jag mig att i några få ord ställa ett tillrop för ett önskningsmål till det troligen blifvande Särskilda Utskott, under hvars behandling föreliggande fråga skall komma. Jag bekänner mig höra till antalet af dessa trångbröstade, som icke ännu hafva förmått lära sig till fullo uppskatta välsignelsen för vårt land af det stora värnpligtssystemet. Redan vid 1871 års urtima riksdag — det enda tillfälle, då jag vågat yttra mig i försvarsfrågan och då konjunkturerna för ett anförande i den riktning, jag redan antydt, voro vida sämre än nu — uttalade jag ej mindre mina betänkligheter emot att i vårt försvars utveckling helt och hållet bryta med våra traditioner och ställa oss på främmande grund, än ock mina förhoppningar att vår bofasta, frivilliga krigareyrkesstam dock skulle åter komma till heders och vinna erkännande, samt att densamma, när den blifvit behörigen ombildad och folkupplysningen tilltagit, skulle framgent blifva den kärna, omkring hvilken den beväringsskyldige ungdomen hade att sluta sig. Sex år hafva sedan dess snart förflutit och jag har ännu icke, oaktadt genomläsning af "Värnepligtens vänners" broschyrer, kunnat komma till en motsatt uppfattning. Fastmer har jag stärkts i den mening, att, då vi icke förmå konsekvent utveckla systemet af ett fullständigt öfvadt och disciplineradt folk i vapen, utan ställas i valet emellan, å ena sidan, de illa öfvade och halft disciplinerade massorna efter främmande mönster och, å andra sidan, utvecklandet på svensk fosterländsk grund af hvad man kallar "litet men godt", detta senare måste tillerkännas företrädet, såsom mera egnadt att ingifva aktning hos våra grannar. Härom må nu meningarne vara delade, och jag respekterar villigt den motsatta; men i ett afseende torde meningarne *icke* vara delade, och det är — hvad äfven af denna Kammares ålderspresident uttalades när han öppnade denna Riksdags sammanträde — att *nu* — icke aldrig — utan *nu* bör en förening träffas, och något göras till vårt försvars väsentliga stärkande. Helt naturligt är då att början bör ske genom en utsträckning såväl

Remiss af
Kongl. propo-
sitioner.
(Forts.)

af det antal år som beväringsskyldigheten bör omfatta, som ock af tiden för de beväringsskyldiges vapenöfningar. För min del är jag ock villig att lemna bifall till en betydlig utsträckning af dessa tider, ehuru min enskilda ställning är sådan att jag deraf är långt ifrån oberörd. Ja — jag går så långt, att jag ville taga den saken under öfvervägande, äfven utan det i statsverkspropositionen framlagda lockbetet af statsbidrag till det indelta manskapets aföning, huru förmånligt ett sådant bidrag ännu kan vara för den som i likhet med mig eger roterad jord. Offervillighet antager jag finnas hos en hvar af Kammarens ledamöter; och då Kongl. Maj:t nu på Herr krigsministerns förslag har inskränkt fordringarna för ögonblicket inom ett område, der de skiljaktiga meningarne böra kunna förena sig, så ökar detta utsigterna att under denna riksdag något skall kunna vinnas. Men då Herr krigsministern tillika, visserligen i full öfverensstämmelse med de åsigter han tillföre uttalat, offlåtligt framhåller, att hvad som nu fordras är endast en början, endast det första skedet i en mängd utvecklingsstadier, dem vi hafva att för framtiden emotse; då han bestämdt uppställer 1875 års härordning såsom vårt mål eller, såsom han uttrycker sig, "vårt ögonmärke"; och då han visserligen medgifver det gamla "trädet", den bofasta, frivilliga krigareyrkesstammen, att få stå der så länge, men dock uppenbarligen betraktar det såsom dömdt att nedhuggas, så måste jag fästa uppmärksamheten på, att, om vi den dag, då vi här skola behandla förslaget till vårt försvars stärkande, få emottaga ett utlåtande sålunda färglagdt, att vare sig i motiveringen eller i sjelfva lagförslaget ingår något, som angifver det stora värnpligtsystemet såsom vårt bestämda ögonmärke, antagandet af ett dylikt förslag säkerligen hos många bland oss skall möta högst betänkliga hinder; och vi hafva då att befara den sorgliga utgång af saken, att till följd af oförenliga meningar den viktiga frågan åter sönderslites och — faller. Jag har derfor icke ansett det obehöfligt att vid detta tillfälle uttala den önskan till det ärade, blifvande Utskottet, att i det förslag, som framläggas, eller i motiveringen dertill — det må nu komma från Utskottets majoritet eller från en reservation i denna riktning — man måtte ställa sig på det närvarandes ståndpunkt och att systemfrågan måtte lemnas öppen, så att vi icke må bringas i något val emellan att antingen nödgas afslå eller ock gifva för framtiden på handen något, om hvars nödvändighet och utförbarhet vi ännu icke äro öfvertygade. Jag har visserligen hört, hurusom i dag en ärad talare, representanten från Uddevalla, uttryckt sig så, att vägen efter Kongl. Maj:ts förslag vore öppen så väl på den ena som på den andra grunden; men jag delar icke denna uppfattning, ty om vi bifölle ett förslag af samma innehåll och lika motiveradt med Herr krigsministerns, anser jag verkligen, att vi uttalat oss just för det ena systemet i motsats mot det andra, och att Riksdagen deraf skulle finna sig för framtiden bunden. Och i sammanhang härmed tillåter jag mig i förbigående det spörsmål, hvarföre vi icke kunna få till vidare bibehålla namnet beväring? Hvarföre böra vi i för tid antaga namnet värnpliktig? Låt gagnet komma före namnet, och först sedan gagnet är vunnet må vi

taga i öfvervägande det nya namnet. För min del är jag böjd att antaga en betydlig utsträckning af beväringsskyldigheten, men jag gör det icke hufvudsakligen på de af Herr Krigsministern åren 1876 och 1877 framlagda motiv, icke ens på grund af den af 1873 års Riksdag framlagda, af den Kongl. regeringen accepterade underdåniga sammanbindningsskrifvelsen, utan jag gör det mera på grund af Riksdagens skrivelser åren 1867 och 1869 och Herr krigsministerns åren 1868 och 1871 anförda motiv. Jag tror nemligen icke, att detta gamla träd, vår — låt vara ännu något obildade — bofasta och frivilliga krigareyrkesstam, att detta ärorika träd är förtjent af att nu bestämdt dömas till nedhuggning, utan jag förmenar fastmer, att detta träd, om statsmakterna vilja grafva omkring och göda det, skall befinnas ega lifskraft nog att ännu under århundraden bära frukt till betryggande af vårt kära gamla Sveriges yttre och inre lugn.

*Remiss af
Kongl. propositioner.
(Forts.)*

Herr Nils Pettersson: Det är ofta man inom Riksdagen hör en fråga kallas vigtig. Men om någon fråga verkligen är af vigt och betydelse, så är det den om ordnandet af vårt lands försvar. Denna fråga, som af den föregående ärade talaren blifvit bragt på tal, afser nemligen icke den närvarande stunden eller ståndpunkten utan dess verkningar sträcka sig långt in i framtiden.

Då vi se att det gamla indelningsverket egt bestånd i omkring 200 år, så kunna vi ju ock tänka oss möjligheten af att äfven den nu i fråga satta organisationen af försvarsväsendet skall komma att bestå under lika lång tid. Jag tror derföre att man, vid bedömandet af denna fråga, hvilken såsom jag först nämnde, är så ytterst vigtig, att jag så må säga, man bör se litet längre än näsan räcker, samt med den största noggrannhet gå till väga vid bepröfvandet af nu ifrågasatta förslag, helst som, enligt min åsigt, frågan ännu icke fått tillräcklig utredning, för att förslaget skulle kunna i dess närvarande skick antagas.

Jag föreställer mig nemligen nödvändigheten af en grundlagsförändring i hithörande fråga, innan en så beskaffad värnpligtslag, som den nu ifrågasatta, skulle kunna antagas. Nu är visserligen sant att inom Kammaren blifvit väckt en motion — hvilken blifvit till Konstitutions-Utskottets behandling remitterad — deri föreslagits en förändring af 12 § Regeringsformen, men jag tror icke att denna förändring är tillfyllestgörande. Här behöfves nemligen äfven en annan förändring i Regeringsformens bestämmelser rörande Konungens rätt att disponera öfver linietrupporna. Här borde föregå en väsentlig ändring i Regeringsformen, hvarigenom dess stadganden ställes i större harmoni med den norska grundlagen — något som skulle blifva fördelaktigt för båda rikena. Då våra söner kunna af regenten disponeras till anfallskrig, torde i grundlagen böra inryckas stadgande om förbehåll i detta afseende, hvilka der nu icke förekomma. Vi hafva visserligen icke för det närvarande att befara något öfvergrepp af vår nu regerande älskade konung, men kunna deremot icke känna oss fullt trygga för att ju icke dylikt skall kunna inträffa under loppet af en lång tidsföljd. Man har ju för icke så länge sedan hört talas om andras »22,000 mand och ham selv“.

*Remiss af
Kongl. propo-
sitioner.*

(Forts.)

och den historien är så färsk att den verkligen borde tjena oss till varning.

Jag har dessutom en ytterligare anmärkning mot det nu framställda förslaget till värnpligtslag. Jag vill nemligen ej tillråda Konungen och Riksdagen att antaga ifrågavarande förslag för än förändringar i afseende å indelningsverket blifvit genomförda. Det nuvarande indelningsverket är ju bygd på kontrakter, upprättade emellan indelningshafvarne och regeringen. Dessa kontrakter kunna enligt min åsigt visserligen uppsägas, men om ifrågavarande förslag antages, skulle kontrakterna upphävas genom en våldsåtgärd, som upphäfde bestämda rättigheter, men bibehöll dess skyldigheter. Det föreslås nemligen i § 5 värnpligtslagen, att den värnpligtige skulle vara skyldig att undergå utskrifning till tjänst i linien och landtvärnet eller flottan, men enligt knektekontrakten äro indelningshafvarne befriade från utskrifning och skyldighet att ingå i linien. Ett antagade af detta förslag skulle således enligt mitt förmenande innebära ett kontraktsbrott, och dertill bör Riksdagen icke medverka.

Man måste därför tillse antingen att kontrakterna med indelningshafvarne blifva uppsagda och desse derigenom blifva befriade från det onus, som nu hvilar på dem, eller ock att öfvergångsförslaget blir sådant, att de nuvarande indelningshafvarne fritagas från tjänstgöring i linien och landtvärnet.

Jag kan ej heller inse att det vore rimligt att antaga ett förslag, enligt hvilket, oaktadt kostnaderna ökades till dubbelt mot de nuvarande, Sveriges stridskrafter icke skulle ökas med en enda man. Deruti kan icke ligga någon rättvisa. Jag fruktar visserligen för att jag och de med mig liktänkande skola beskyllas för att vi ingenting vilja göra för ordnandet af vårt försvar. Jo, mine Herrar, det vilja vi; men först då, när ett på billighet och rättvisa fotadt förslag, som kan genomföras, för Riksdagen framlägges, vilja vi vara med om detsamma antagande. Och i det hänseendet vill jag säga, att det vore lämpligt att icke på en gång upphäfva indelningsverket utan bibehålla det under en viss tid samt under öfvergångstiden respektera knektekontrakten, så att rust- och rotehållarne icke tvingas att ingå i linien, samt befrias från ökade öfningar tills vidare.

Vi stå nu, så att säga, vid ett vägskede, der tvänne vägar, den ena smal och den andra bred, mötas, och om nu Riksdagen väljer den senare, utmärkt med dubbelt W, så torde det för oss alla, som känna vår salighetslära, vara klart hvar det kommer att bära. Derfor bör man tänka sig för så att man ej kränker den enskildes rätt.

Under åberopande af hvad jag nu anfört rekommenderar jag det Kongl. förslaget till noggrant bepröfvande af det Utskott, som kommer att behandla detsamma.

Öfverläggningen förklarades slutad, hvarefter den förevarande Kongl. propositionen hänvisades till Lag-Utskottet.

Derpå skedde hänvisning af:

Kongl. Maj:ts propositioner, angående eftergift af rust- och rote-

hållares åliggande att tillhandahålla båtsman vissa beklädnadspersedlar och angående afsöndring af jord från häradshöfdingebostället Brötegården N:o 1, ett mantal krono-, i Elfsborgs län för Ödeborgs församlings behof, till Stats-Utskottet;

Kongl. Maj:ts proposition, angående ändring i 37 § af Kongl. Förordningen den 23 Maj 1862 om kommunalstyrelse i Stockholm, till Lag-Utskottet;

Kongl. Maj:ts propositioner, angående beviljande af vissa förmåner för enskilda jernvägsanläggningar, angående beviljande af statsbidrag för ny tomtreglering i Strömstad i följd af den staden senast öfvergångna brand och angående beviljande af statsbidrag för ny tomtreglering i Söderhamn efter den staden senast öfvergångna brand, till Stats-Utskottet;

Kongl. Maj:ts proposition, i fråga om förberedande åtgärder för inrättande af så kallad landtbrefbäring, till Beviljnings-Utskottet; samt

Kongl. Maj:ts proposition, angående afsöndring för all framtid af en kvadratref 87 kvadratstänger jord från kronohemmanet Filsbäck Sven Fiskaregården under Läckö kungsgård i Skaraborgs län för att upplåtas till Sunnersbergs församling, såsom plats för en skolhusbyggnad, till Stats-Utskottet.

§ 4.

Föredrogos och lades till handlingarna Kongl. Maj:ts nådiga skrivelser till Riksdagen:

1:o i anledning af två vid sistförflutna riksdag beslutade lagförändringar; och

2:o med tillkännagifvande, att Kongl. Maj:t förordnat Statsrådet och Kommendören m. m. Johan Henrik Lovén att under innevarande riksdag utöfva den befattning med riksdagsärenden, som enligt § 46 Riksdagsordningen tillkommer en ledamot af Statsrådet; och skulle underrättelse om sistberörda nådiga skrivelser innehåll meddelas vederbörande Utskott samt de ledamöter, som hafva inseende öfver Riksdagens kansli.

§ 5.

Föredrogos de på Kammarens bord hvilande motioner; och hänvisades:

Herr *Magnus Svenssons* motion, N:o 5, till Lag-Utskottet;

Herr *L. Torpadiés* motioner, N:is 6 och 7, till Lag-Utskottet;

Herr *Samuel Johnsons* motioner, N:o 8 till Lag-Utskottet och N:o 9 till Tillfälligt Utskott; samt

Herr *J. Sääfs* motion, N:o 10, till Tillfälligt Utskott.

§ 6.

Till Lag-Utskottet hänvisades Justitie-ombudsmannens vid innevarande riksmöte afgifna embetsberättelse samt Tryckfrihetskommitténs berättelse.

Ang. tillsättandet af ett särskildt Utskott för behandling af värnpligtslag en.

§ 7.

Herr Dickson erhöi ordet och yttrade: Då det onekligen vore af stor fördel om det vigtiga ärendet angående förändring af vår härordning komme under ett särskildt Utskotts behandling, tager jag mig friheten föreslå, att Andra Kammaren må, för sin del, besluta tillsättandet af ett särskildt Utskott, bestående af sju ledamöter från hvardera Kammaren, för handläggande af det, i Kongl. Maj:ts nådiga Proposition angående Statsverkets tillstånd och behof, framställda öfvergångsförslag till ordnande af landets försvar jemte de, i sammanhang dermed, framlagda förslag till lag om allmänna värneplikten och lag angående den tid, värnpliktig skall för sin utbildning tjenstgöra under fredstid samt det, för hjelp i roterings- och rustningsbördan, äskade anslag af 400,000 kronor, allt i enlighet med det i Bilagan N:o 3 b, intagna statsråds-protokoll.

Detta förslag bordlades.

§ 8.

Följande nya motioner anmäldes, nemligen af:

Herr *S. Ljunggren*, N:o 11, angående underdånig skrifvelse med anhållan om ändring af § 9 mom. 2 af Kongl. Förordningen den 20 Juli 1861 angående mantals- och skattskrifningarnas förrättande;

Herr *S. Löwenhielm*, N:o 12, angående ändring af 2 kap. 2 § strafflagen;

Herr *I. Asklöf*:

N:o 13, om ändring af 2 kap. 2 § strafflagen;

N:o 14, angående underdånig Skrifvelse om utarbetande af förslag till ny grund för den kommunala rösträttens utöfning på landet;

N:o 15, om ändring af beföringslagen i gällande stadga för rikets allmänna elementarläroverk; och

N:o 16, om ändring af 20 kap. 18 § strafflagen;

Herr *Th. Strömberg*, N:o 17, om anslag till tekniska söndags- och aftonskolan i Eskilstuna;

Herr *H. L. Rydin*, N:o 18, dels om tillägg till 5 kap. 3 § strafflagen, dels ock om underdånig skrifvelse angående inrättande af särskilda fångelser för minderåriga straffångar, som ej fyllt 18 år;

Herr *P. A. Hellgrén*, N:o 19, angående underdånig skrifvelse om befrielse för lappmarkernas befolkning inom Wester- och Norrbottens Län från deltagande i allmän värnpligt;

Herr *A. P. Lind*, N:o 20, om utarrenderande af Tullgarns Kungsgård;

Herr *S. A. Hedin*:

N:o 21, om ändring af 11 och 12 §§ Regeringsformen; och

N:o 22, om ändring af 28 § Regeringsformen;

Herr *Axel Bergström*, N:o 23, om underdånig skrifvelse med anhållan om utredning af de lagstiftningsåtgärder, hvilka kunna och böra vidtagas mot anledningar till olyckor till sjös m. m.,

Herr *J. P. Nilson*, N:o 24, om ändring i stadganden rörande tiden då damlucka skall hållas öppen;

Herr *A. W. Westerdal*, N:o 25, om ändring af 2 kap. 2 § strafflagen;

Herr *N. J. Boström*, N:o 26, angående underdånig skrifvelse om en afgift för rättigheten att idka jagt å matnyttigt villebråd; samt

Herr *J. E. Behmer*, N:o 27, om afstående åt Södertelje stads- och landsförsamlingars skolråd af danaarf efter *Margaretha Sandberg*.

Alla dessa motioner blefvo hvar efter annan bordlagda.

§ 9.

Nedannämnde Kammarens ledamöter anmäldes numera hafva anlänt till hufvudstaden för att i Riksdagens förhandlingar deltaga, nemligen: Herr *P. Staaff* den 20, Herr *I. Lyttkens* den 21 och Herr *Sven Nilsson* i Efveröd den 22 innevarande månad samt Herr *Johan Johansson* i Bergsäng denna dag.

§ 10.

Ledighet från riksdagsgöromålen beviljades Herrar *N. Fosser* och *C. E. Casparsson* under tre dagar samt Herr *H. L. Rydén* under sju dagar från och med morgondagen.

§ 11.

Till bordläggning anmäldes Stats-Utskottets Memorial N:o 1, med den till innevarande Riksdag af Fullmäktige i Riksgäldskontoret afgifna berättelse.

§ 12.

Justerades protokollsutdrag för detta sammanträde; hvarefter Kammarens ledamöter kl. 1 e. m. åtskildes.

In fidem
Gustaf Westdahl.